

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра фінансів

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

**на тему: «Управління фінансовою безпекою банків в умовах воєнного
стану»**

Виконала: студентка 4 курсу, групи ФБС-41
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та
страхування»

Гринишин Н.А.

Керівник: Кохан І.В.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів

Рецензент: Ціжма Ю.І.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри підприємництва, торгівлі та
прикладної економіки

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ.....	6
1.1. Економічна сутність та функціональні компоненти системи фінансової безпеки банківських установ.....	6
1.2. Методичні підходи до оцінювання рівня фінансової безпеки банківського сектору.....	12
1.3. Інструментарій управління фінансовими ризиками та механізми їх мінімізації у банківській діяльності.....	17
РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ТА БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ УКРАЇНИ.....	24
2.1. Дослідження сучасного стану фінансової безпеки банківської системи України.....	24
2.2. Комплексна оцінка фінансово-економічної діяльності та системи управління фінансовою безпекою АТ КБ «ПриватБанк».....	30
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ.....	49
3.1. Стратегічні засади забезпечення фінансової безпеки банківських установ.....	49
3.2. Цифрові технології у забезпеченні фінансової безпеки банків в умовах воєнного стану.....	56
ВИСНОВКИ.....	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	73
ДОДАТКИ.....	76

ВСТУП

У сучасних умовах розвитку фінансової системи України банківський сектор функціонує під впливом масштабних економічних трансформацій, цифровізації фінансових послуг, посилення глобальної конкуренції та високого рівня макроекономічної нестабільності. Додатковими викликами для функціонування банківської системи стали наслідки воєнного стану, зростання кіберзагроз, нестабільність фінансових ринків, валютні коливання та посилення ризиків втрати фінансової стійкості банківських установ. У таких умовах особливого значення набуває проблема забезпечення фінансової безпеки банків, оскільки саме рівень захищеності банківської системи визначає стабільність функціонування фінансового сектору, довіру клієнтів та ефективність економічного розвитку держави.

Банківські установи відіграють ключову роль у забезпеченні безперервності фінансових потоків, перерозподілі капіталу, підтримці платіжної системи та фінансуванні економічної діяльності суб'єктів господарювання і населення. Водночас банківська діяльність характеризується високим рівнем залежності від зовнішніх економічних факторів, динаміки фінансових ринків, регуляторної політики та ефективності системи управління ризиками. Зростання обсягів проблемної заборгованості, нестабільність ліквідності, підвищення кредитних, валютних, процентних та операційних ризиків створюють додаткові загрози для фінансової стійкості банківських установ та потребують удосконалення механізмів забезпечення їх фінансової безпеки.

Особливої актуальності питання фінансової безпеки банків набувають в умовах воєнного стану, коли банківська система України функціонує в умовах підвищеного рівня невизначеності та значних ризиків для стабільності фінансового сектору. Воєнні дії, порушення економічних зв'язків, нестабільність валютного ринку, зниження платоспроможності позичальників та зростання кількості кіберінцидентів потребують удосконалення системи

управління фінансовою безпекою банківських установ. У зв'язку з цим особливого значення набуває дослідження сучасних підходів до оцінювання фінансової безпеки банківського сектору, аналіз ефективності систем управління фінансовими ризиками та обґрунтування напрямів модернізації системи фінансової безпеки банківських установ України.

Актуальність теми дипломної роботи зумовлена необхідністю забезпечення фінансової стійкості банківських установ в умовах цифрової трансформації, нестабільного економічного середовища та воєнного стану, а також потребою вдосконалення механізмів управління фінансовими ризиками й адаптації сучасних цифрових технологій до системи фінансової безпеки банківського сектору України.

Метою дипломної роботи є комплексне дослідження теоретичних і практичних аспектів забезпечення фінансової безпеки банківських установ, оцінювання рівня фінансової стійкості банківського сектору України та обґрунтування напрямів модернізації системи фінансової безпеки банків в умовах цифровізації та воєнного стану.

Для досягнення поставленої мети у роботі визначено такі завдання:

- 1) розкрити економічну сутність та функціональні компоненти системи фінансової безпеки банківських установ;
- 2) дослідити методичні підходи до оцінювання рівня фінансової безпеки банківського сектору;
- 3) проаналізувати інструментарій управління фінансовими ризиками та механізми їх мінімізації у банківській діяльності;
- 4) оцінити сучасний стан фінансової безпеки банківської системи України;
- 5) здійснити комплексну оцінку фінансово-економічної діяльності та системи управління фінансовою безпекою АТ КБ «ПриватБанк»;
- 6) обґрунтувати стратегічні засади забезпечення фінансової безпеки банківських установ;

7) дослідити роль цифрових технологій у забезпеченні фінансової безпеки банків в умовах воєнного стану;

8) визначити напрями модернізації системи фінансової безпеки банківського сектору України.

Об'єктом дослідження є процес забезпечення фінансової безпеки банківських установ України.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти формування системи фінансової безпеки банківських установ в умовах цифрової трансформації та воєнного стану.

У процесі дослідження використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання. Методи аналізу та синтезу застосовано для узагальнення теоретичних положень щодо сутності фінансової безпеки банківських установ та механізмів її забезпечення; індукція та дедукція забезпечили логічну послідовність дослідження; системний підхід дозволив розглядати фінансову безпеку як інтегровану складову системи управління банком; порівняльний аналіз використано для дослідження сучасних підходів до оцінювання фінансової безпеки та міжнародного досвіду управління банківськими ризиками; економіко-статистичні методи застосовано для аналізу показників фінансової стійкості банківської системи України та діяльності АТ КБ «ПриватБанк»; методи моделювання, узагальнення та прогнозування використано для обґрунтування напрямів модернізації системи фінансової безпеки банківських установ та визначення ролі цифрових технологій у підвищенні ефективності управління фінансовими ризиками.

Інформаційну базу дослідження становлять законодавчі та нормативно-правові акти України, офіційні матеріали Національного банку України, фінансова звітність АТ КБ «ПриватБанк», аналітичні матеріали міжнародних фінансових організацій, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, статистичні дані та результати власних аналітичних досліджень автора.

РОЗДІЛ 1

НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

1.1. Економічна сутність та функціональні компоненти системи фінансової безпеки банківських установ

Управління фінансовою безпекою банківських установ виступає важливим елементом системи стратегічного менеджменту банку, оскільки забезпечує ефективне регулювання фінансових ресурсів, контроль ризиків та підтримання стабільності функціонування банківської установи в умовах нестабільного економічного середовища. Основне призначення такого управління полягає у формуванні комплексу організаційно-управлінських рішень, спрямованих на своєчасне виявлення потенційних загроз, оцінювання їх впливу, попередження негативних наслідків і мінімізацію ризиків, що можуть погіршити фінансовий стан банку.

У сучасних наукових дослідженнях поняття «управління фінансовою безпекою» часто розглядається паралельно з категорією «забезпечення фінансової безпеки», хоча між ними існують певні змістові відмінності. Зокрема, механізм управління фінансовою безпекою характеризує систему методів, інструментів, управлінських підходів і важелів впливу, за допомогою яких досягається необхідний рівень фінансової стійкості банківської установи. Водночас механізм забезпечення фінансової безпеки охоплює комплекс організаційних, економічних, інформаційних, правових і технічних заходів, спрямованих на створення умов для захисту фінансових інтересів банку та протидії внутрішнім і зовнішнім загрозам [14].

Сутність управління фінансовою безпекою базується на розумінні управління як процесу цілеспрямованого впливу на об'єкт із метою підтримання його стабільного функціонування та досягнення стратегічних цілей розвитку. У цьому контексті система управління фінансовою безпекою

банку повинна забезпечувати не лише контроль поточних фінансових показників, але й формування механізмів адаптації до кризових явищ, економічних трансформацій та змін у зовнішньому середовищі.

До ключових функцій системи управління фінансовою безпекою банківських установ доцільно віднести:

- розроблення та реалізацію комплексу управлінських заходів, орієнтованих на підтримання фінансової стабільності банку;
- організацію системи контролю за рівнем ліквідності, платоспроможності та фінансових ризиків;
- формування ефективної структури управління фінансовою безпекою та розподіл відповідальності між структурними підрозділами банку;
- застосування сучасних інструментів моніторингу, аналітики та прогнозування для своєчасного виявлення потенційних ризиків;
- удосконалення інформаційного, нормативно-правового й організаційного забезпечення процесу захисту фінансових інтересів банківської установи [10].

Отже, управління фінансовою безпекою банківських установ є багатокомпонентною системою, що охоплює стратегічний, тактичний та оперативний рівні управління й передбачає узгоджену взаємодію всіх підрозділів банку для забезпечення його фінансової стійкості, конкурентоспроможності та стабільного розвитку.

Важливою передумовою ефективного функціонування системи управління фінансовою безпекою банківських установ є її здатність оперативно адаптуватися до сучасних викликів глобального фінансового середовища, зокрема цифровізації банківських послуг, зростання кіберризиків, посилення регуляторних вимог та нестабільності економічної ситуації. У сучасних умовах банки повинні забезпечувати комплексний підхід до управління фінансовою безпекою, який передбачає інтеграцію систем ризик-менеджменту, внутрішнього контролю, фінансового моніторингу та цифрових технологій. Особливого значення набуває використання сучасних аналітичних

інструментів, автоматизованих систем обробки інформації та прогнозування ризиків, що дозволяє підвищити рівень фінансової стійкості банку, своєчасно реагувати на потенційні загрози та забезпечувати ефективний захист фінансових інтересів банківської установи в умовах динамічних змін зовнішнього середовища.

Основні елементи механізмів управління фінансовою безпекою на державному та банківському рівнях зазначені у табл. 1.1:

Таблиця 1.1

Ключові складові механізму управління банківською безпекою на макро- і макрорівнях

Рівень управління	Основні складові механізму	Інструменти реалізації	Очікуваний результат
 Державний рівень	 Нормативно-правове регулювання Монетарна політика Система банківського нагляду	 Регуляторний контроль Ліцензування Економічні нормативи Вимоги до капіталу	 Підтримання стабільності банківської системи та мінімізація системних ризиків
 Рівень банківської установи	 Внутрішній контроль Система ризик-менеджменту Фінансове планування та аналітика	 Політика управління ризиками Аудит Фінансовий моніторинг Управлінські рішення	 Зростання фінансової стійкості, забезпечення ліквідності та підвищення ефективності діяльності

* власна розробка автора

У табл. 1.1 відображає ключові складові механізму управління фінансовою безпекою на двох рівнях — макроекономічному та мікроекономічному. У структурі схеми виокремлено державний рівень і рівень банківської установи, для кожного з яких визначено основні складові механізму, інструменти реалізації та очікувані результати функціонування системи фінансової безпеки.

На державному рівні основними елементами механізму виступають нормативно-правове регулювання, монетарна політика та система банківського нагляду. Реалізація цих складових забезпечується через використання

інструментів регуляторного контролю, ліцензування, економічних нормативів і вимог до капіталу банківських установ. Очікуваним результатом є підтримання стабільності банківської системи держави та мінімізація системних фінансових ризиків.

На рівні банківської установи механізм фінансової безпеки базується на функціонуванні системи внутрішнього контролю, ризик-менеджменту, фінансового планування та аналітики. Основними інструментами реалізації визначено політику управління ризиками, аудит, фінансовий моніторинг та прийняття ефективних управлінських рішень. Результатом функціонування такої системи є підвищення фінансової стійкості банку, забезпечення належного рівня ліквідності та зростання ефективності його діяльності [9].

Отже, табл.1.1 демонструє взаємозв'язок між регуляторними механізмами держави та внутрішніми управлінськими процесами банківських установ, що в сукупності формують комплексну систему забезпечення фінансової безпеки банківського сектору.

Для більш ґрунтовного розуміння процесу формування та функціонування системи фінансової безпеки банківської системи національної економіки доцільно виокремити ключові елементи, які забезпечують її стабільність, стійкість до кризових явищ та здатність ефективно реагувати на внутрішні й зовнішні загрози.

В умовах посилення глобальних фінансових ризиків, цифровізації банківської діяльності та зростання рівня економічної нестабільності особливого значення набуває формування комплексного механізму забезпечення фінансової безпеки, що охоплює регуляторні, організаційні, аналітичні та інноваційні складові.

З метою узагальнення основних напрямів і механізмів забезпечення фінансової безпеки банківської системи на рис. 1.1 представлено основні елементи процесу забезпечення фінансової безпеки банківської системи національної економіки [17].

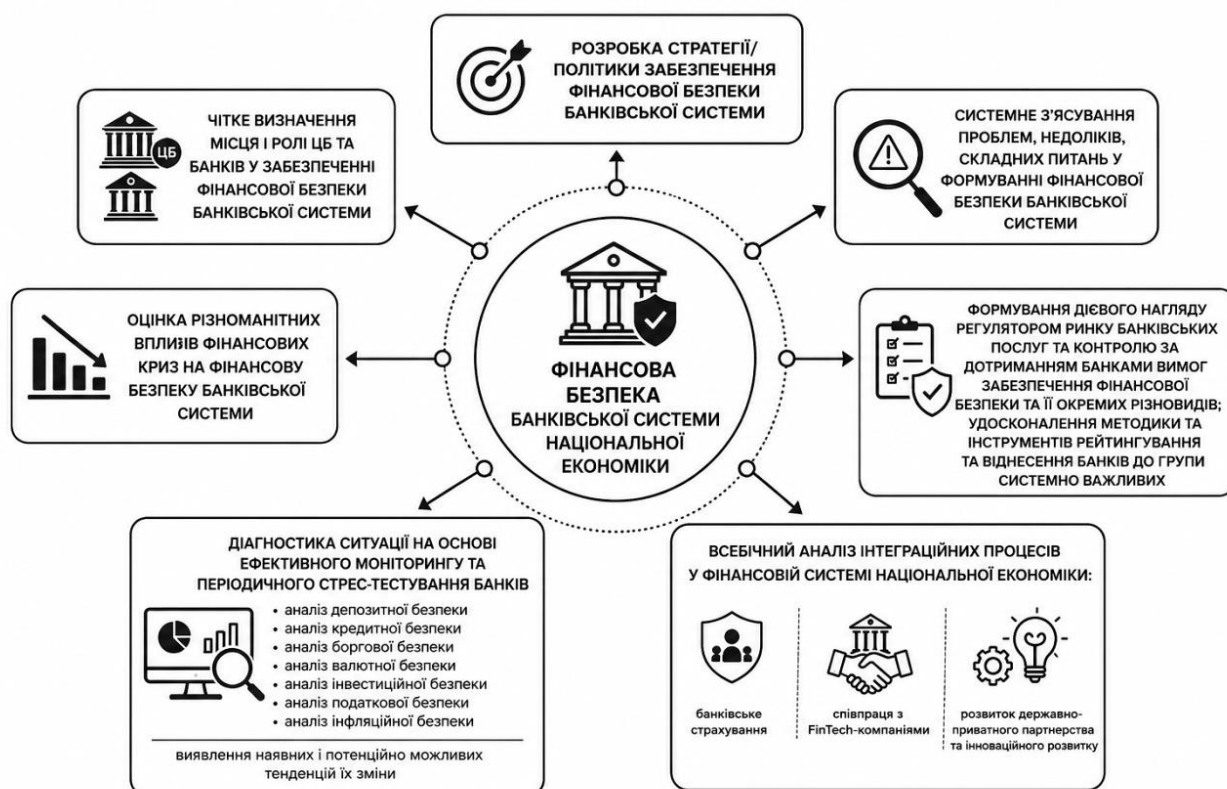

Рис.1.2. Основні елементи процесу забезпечення фінансової безпеки банківської системи національної економіки

* систематизовано автором на основі [12; 17]

На рис..1.2. зазначено ключові елементи процесу забезпечення фінансової безпеки банківської системи національної економіки та відображає комплексний підхід до формування ефективної системи управління фінансовою стійкістю банківського сектору. Його зміст логічно продовжує теоретичні положення щодо сутності управління фінансовою безпекою банківських установ, відповідно до яких система фінансової безпеки розглядається як сукупність організаційних, економічних, правових, аналітичних та регуляторних механізмів, спрямованих на захист фінансових інтересів банків і забезпечення стабільності банківської системи загалом.

У центрі розміщено систему фінансової безпеки банківської системи, навколо якої згруповано основні напрями її забезпечення. Одним із базових елементів виступає чітке визначення ролі центрального банку та комерційних банків у процесі підтримання фінансової стабільності. Це відповідає наведеному у тексті підходу, згідно з яким управління фінансовою безпекою

передбачає узгоджену взаємодію державних регуляторів та банківських установ з метою підтримання стабільності функціонування фінансової системи.

Важливе місце у структурі рисунка займає оцінювання впливу фінансових криз на стан банківської системи. Це пов'язано з тим, що кризові явища здатні негативно впливати на ліквідність, платоспроможність і фінансову стійкість банківських установ, що потребує застосування ефективних механізмів ризик-менеджменту та антикризового управління. У цьому контексті рисунок відображає необхідність формування стратегії та політики забезпечення фінансової безпеки банківської системи, яка повинна включати механізми виявлення, оцінювання та нейтралізації потенційних загроз.

Окрему увагу на приділено системному виявленню проблем, недоліків і складних аспектів функціонування системи фінансової безпеки, а також формуванню ефективного банківського нагляду та контролю з боку регулятора ринку банківських послуг. Це узгоджується з визначеними у тексті функціями системи управління фінансовою безпекою, серед яких особливого значення набувають контроль за рівнем фінансових ризиків, удосконалення системи внутрішнього контролю та забезпечення нормативно-правового регулювання діяльності банківських установ [8; 9].

Крім того, рис. 1.2 відображає необхідність проведення постійного моніторингу та стрес-тестування банківських установ. Такі інструменти дають можливість оцінювати рівень депозитної, кредитної, валютної, інвестиційної, боргової, податкової та інфляційної безпеки банківської системи, а також своєчасно виявляти потенційні ризики та негативні тенденції розвитку. Це безпосередньо пов'язано з використанням сучасних аналітичних і прогнозних інструментів, про які зазначено у теоретичній частині дослідження.

Водночас важливим елементом системи забезпечення фінансової безпеки, відображеним на рисунку, є розвиток інтеграційних процесів у фінансовій системі, зокрема співпраця банків із FinTech-компаніями, розвиток банківського страхування, державно-приватного партнерства та інноваційних технологій. Це підтверджує необхідність адаптації системи фінансової безпеки

до сучасних викликів цифровізації фінансового сектору та посилення кіберризиків.

Отже, процес забезпечення фінансової безпеки банківської системи є багатокомпонентним і охоплює взаємопов'язані регуляторні, організаційні, аналітичні та інноваційні механізми, спрямовані на підтримання фінансової стійкості банківського сектору та забезпечення стабільного розвитку національної економіки.

1.2. Методичні підходи до оцінювання рівня фінансової безпеки банківського сектору

Стратегія управління фінансовою безпекою банківської установи є важливою складовою системи стратегічного управління банком та відіграє визначальну роль у забезпеченні його стабільного розвитку, фінансової стійкості й конкурентних переваг на ринку банківських послуг. Вона спрямована на узгодження цілей фінансової безпеки із загальною корпоративною стратегією банку та формування ефективного механізму реагування на сучасні ризики і виклики фінансового середовища.

У науковій літературі стратегія переважно розглядається як довгостроковий напрям діяльності або система управлінських рішень, орієнтованих на досягнення визначених цілей розвитку. Однак відсутність єдиного трактування поняття фінансової безпеки банку зумовлює різноманітність підходів до визначення змісту та цілей стратегії її забезпечення. Узагальнення існуючих наукових підходів дає змогу визначити основні завдання стратегії управління фінансовою безпекою банківської установи, серед яких:

- забезпечення здатності банку протидіяти внутрішнім і зовнішнім дестабілізуючим чинникам;

- своєчасне виявлення ризиків, їх попередження та мінімізація негативного впливу на фінансову стабільність;
- підтримання високого рівня фінансової стійкості та конкурентоспроможності банку;
- створення умов для безперервного та ефективного функціонування банківської установи [17].

Головною метою управління фінансовою безпекою є забезпечення захисту банківської установи від факторів, які можуть негативно впливати на її ліквідність, платоспроможність, прибутковість, ділову репутацію та рівень довіри з боку клієнтів і партнерів.

У структурі стратегії управління фінансовою безпекою банківської установи доцільно виокремити такі основні елементи:

- стратегічні орієнтири, цілі та пріоритети розвитку;
- об'єкти та суб'єкти управління фінансовою безпекою;
- етапи розроблення, реалізації та контролю виконання стратегії;
- комплекс організаційних, фінансових і антикризових заходів;
- принципи, методи, функції та інструменти управління ризиками і фінансовою стійкістю.

Ефективність реалізації стратегії значною мірою залежить від рівня її інтеграції у загальну систему стратегічного менеджменту банку. Такий підхід забезпечує не лише нейтралізацію потенційних загроз, а й сприяє зміцненню фінансової стійкості, підвищенню рівня довіри клієнтів, оптимізації структури активів і пасивів та підвищенню результативності діяльності банківської установи [16].

Одним із найважливіших етапів формування стратегії є комплексний аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища функціонування банку. На цьому етапі здійснюється ідентифікація основних факторів ризику, визначення наявних ресурсів і можливостей банку, а також оцінювання слабких сторін системи управління фінансовою безпекою. Результати такого аналізу

створюють основу для вибору найбільш ефективних стратегічних рішень і механізмів забезпечення фінансової стабільності.

Для оцінювання рівня фінансової безпеки банківських установ використовують систему кількісних та якісних показників, які характеризують ефективність управління фінансовими ресурсами, ризиками та банківськими операціями. До основних індикаторів належать показники ліквідності, рентабельності, достатності капіталу, якості кредитного портфеля, рівня ризиковості активів та інші коефіцієнти, що дозволяють своєчасно виявляти потенційні загрози та оцінювати їхній вплив на фінансовий стан банку. Основні показники оцінювання фінансової безпеки банківської установи наведено у рис. 1.3.

Рис. 1.3. Індикатори оцінювання фінансової безпеки банку та потенційні загрози, що впливають на його фінансову стійкість

* власна розробка автора

Отже, фінансова безпека банківської установи є комплексною категорією, яка формується під впливом системи взаємопов'язаних фінансових індикаторів та відповідних ризиків. Представлені показники дозволяють оцінити рівень прибутковості, ліквідності, капіталізації, кредитної стійкості, ефективності управління активами й пасивами, а також здатність банку протидіяти внутрішнім і зовнішнім загрозам. Водночас погіршення окремих індикаторів може свідчити про виникнення ризиків втрати платоспроможності, зниження прибутковості, погіршення якості кредитного портфеля або послаблення фінансової стійкості банку. Комплексний аналіз таких показників забезпечує своєчасне виявлення потенційних загроз, підвищує ефективність системи ризик-менеджменту та сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень щодо забезпечення стабільного функціонування і розвитку банківської установи в умовах нестабільного економічного середовища.

Для забезпечення комплексної оцінки рівня фінансової безпеки банківської установи недостатньо лише визначити основні індикатори та потенційні загрози, які вони характеризують. Важливого значення набуває також методика їх розрахунку, оскільки саме система фінансових показників дозволяє кількісно оцінити рівень фінансової стійкості банку, ефективність управління ресурсами та здатність банківської установи протидіяти ризикам і кризовим явищам [16].

Кожен із показників фінансової безпеки має власне економічне значення та характеризує окремий аспект діяльності банку — прибутковість, ліквідність, якість кредитного портфеля, достатність капіталу, рівень валютного ризику чи ефективність управління фінансовими потоками. Використання системи таких індикаторів дає змогу здійснювати комплексний моніторинг фінансового стану банківської установи, своєчасно виявляти негативні тенденції та формувати обґрунтовані управлінські рішення щодо підвищення рівня фінансової безпеки.

У зв'язку з цим на рис. 1.4 доцільно представити методику розрахунку основних показників фінансової безпеки банку, їх економічний зміст та

нормативні або оптимальні значення, які використовуються для оцінювання рівня фінансової стійкості банківської установи.

№	Показник	Формула розрахунку	Економічний зміст	Оптимальне значення / Норма
1	 Рентабельність активів (ROA)	$ROA = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середньорічна вартість активів}} \times 100\%$	Відображає ефективність використання активів для отримання прибутку	> 1% (залежно від банку)
2	 Рівень процентної маржі	$РПМ = \frac{\text{Процентні доходи} - \text{Процентні витрати}}{\text{Активи, що приносять дохід}} \times 100\%$	Характеризує різницю між процентними доходами та витратами, визначаючи прибутковість основної діяльності	Позитивне значення, стабільне зростання
3	 Ефективність операцій з процентними коштами	$ЕПК = \frac{\text{Процентні доходи}}{\text{Процентні витрати}} \times 100\%$	Показує рівень ефективності управління процентними потоками банку	> 100%
4	 Ефективність комісійної діяльності	$ЕКД = \frac{\text{Комісійні доходи}}{\text{Комісійні витрати}} \times 100\%$	Визначає прибутковість комісійних операцій банку	> 100%
5	 Миттєва ліквідність	$МЛ = \frac{\text{Грошові кошти} + \text{Кошти на коррахунках}}{\text{Поточні зобов'язання}} \times 100\%$	Відображає здатність банку негайно виконувати короткострокові зобов'язання	≥ 20% (за вимогами НБУ)
6	 Рівень проблемних кредитів (NPL Ratio)	$NPL = \frac{\text{Сума проблемних кредитів}}{\text{Загальний обсяг кредитного портфеля}} \times 100\%$	Характеризує частку непрацюючих кредитів у портфелі банку	≤ 10%
7	 Коефіцієнт кредитних ризиків	$ККР = \frac{\text{Сума проблемних кредитів}}{\text{Кредитний портфель}} \times 100\%$	Показує рівень ризику неповернення кредитів	Чим менше, тим краще
8	 Коефіцієнт достатності капіталу (CAR)	$CAR = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Активи, зважені на ризик}} \times 100\%$	Визначає здатність банку покривати ризики власним капіталом	≥ 10% (за Базельськими нормами)
9	 Загальна валютна позиція банку	$ЗВП = \frac{\text{Активи в іноземній валюті} - \text{Пасиви в іноземній валюті}}{\text{Власний капітал}} \times 100\%$	Відображає ступінь валютного ризику банку	≤ 5% для кожної валюти (НБУ)

Рис. 1.4. Методика розрахунку основних показників оцінювання фінансової безпеки банківської установи

* систематизовано на основі даних та нормативних документів НБУ [6]

Отже, рис. 1.4 відображає систему основних показників оцінювання фінансової безпеки банківської установи та методику їх розрахунку, що дозволяє комплексно оцінити рівень фінансової стійкості, ліквідності, прибутковості та ризиковості діяльності банку. Представлені індикатори характеризують ефективність управління активами, капіталом, кредитним портфелем, процентними та валютними операціями, а також дають можливість своєчасно виявляти потенційні загрози фінансовій стабільності банківської установи.

Особливе значення наведених показників полягає у тому, що вони виступають важливими інструментами системи фінансового моніторингу та ризик-менеджменту банку. Саме на основі аналізу показників рентабельності, ліквідності, достатності капіталу, рівня проблемних кредитів і валютної позиції

формується об'єктивна оцінка фінансового стану банківської установи та визначаються напрями підвищення ефективності її діяльності. Крім того, використання системи фінансових індикаторів сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень, підвищенню рівня захисту від внутрішніх і зовнішніх ризиків та забезпеченню стабільного функціонування банку в умовах нестабільного економічного середовища.

Таким чином, комплексний аналіз показників фінансової безпеки є необхідною передумовою підтримання фінансової стійкості банківської установи, зміцнення її конкурентних позицій на фінансовому ринку та забезпечення надійності банківської системи загалом.

1.3. Інструментарій управління фінансовими ризиками та механізми їх мінімізації у банківській діяльності

Функціонування сучасних банківських установ супроводжується постійним впливом різноманітних фінансових ризиків, які виникають у процесі здійснення кредитних, депозитних, валютних, інвестиційних та інших банківських операцій. Банківський сектор є одним із найбільш ризикованих сегментів фінансової системи, оскільки банки здійснюють управління не лише власним капіталом, а й значними обсягами залучених коштів клієнтів та контрагентів. У зв'язку з цим будь-які негативні зміни макроекономічного середовища, коливання фінансових ринків або внутрішні дисбаланси можуть суттєво впливати на рівень ліквідності, прибутковості, платоспроможності та фінансової стійкості банківських установ.

Особливого значення у структурі банківських ризиків набувають фінансові ризики, оскільки саме вони безпосередньо впливають на результати діяльності банку та рівень його фінансової безпеки. До основних видів фінансових ризиків належать кредитний, процентний, валютний, ринковий ризики, ризик ліквідності, операційний та комплаєнс-ризик. У сучасних умовах

цифровізації фінансового сектору дедалі більшої актуальності набувають також ризики кібербезпеки та ESG-ризики, пов'язані з екологічними, соціальними та управлінськими чинниками діяльності банків.

Ефективне функціонування системи ризик-менеджменту передбачає комплексний підхід до управління фінансовими ризиками, який охоплює процеси їх ідентифікації, оцінювання, моніторингу, контролю та мінімізації. Для цього банки використовують сучасні методи якісного та кількісного аналізу, серед яких важливе місце займають стрес-тестування, сценарний аналіз, моделі прогнозування ризиків, системи раннього попередження та автоматизовані цифрові інструменти моніторингу [17].

Якісний аналіз ризиків спрямований на виявлення джерел ризикових подій, визначення причин їх виникнення та встановлення найбільш уразливих напрямів діяльності банку. Водночас кількісна оцінка дозволяє визначити рівень ризику у вартісному або відносному вираженні шляхом оцінювання ймовірності настання ризикової події та можливого обсягу фінансових втрат. Такий підхід забезпечує можливість формування обґрунтованих управлінських рішень щодо мінімізації негативного впливу ризиків на фінансову стійкість банківської установи.

Важливу роль у системі управління фінансовими ризиками відіграють механізми їх нейтралізації, серед яких — диверсифікація активів і кредитного портфеля, лімітування ризикових операцій, створення резервів і буферів капіталу, страхування та хеджування ризиків, а також удосконалення системи внутрішнього контролю та комплаєнсу. У сучасних умовах особливого значення набуває інтеграція цифрових технологій, автоматизованих систем аналізу та моніторингу ризиків у загальну систему управління банком [10].

Таким чином, ефективне управління фінансовими ризиками є однією з ключових передумов забезпечення фінансової безпеки банківської установи та підтримання стабільності банківської системи загалом. З метою узагальнення основних етапів, принципів, інструментів і механізмів управління ризиками на

рис. 1.5 представлено удосконалений підхід до управління фінансовими ризиками та їх мінімізації у банківській діяльності.

Рис. 1.5. Удосконалений підхід до управління фінансовими ризиками та механізми їх мінімізації у банківській діяльності

* власна розробка автора

Отже, удосконалений комплексний підхід до управління фінансовими ризиками банківської установи, який охоплює всі ключові етапи ризик-менеджменту — від ідентифікації та оцінювання ризиків до їх моніторингу, контролю та мінімізації. Представлена система базується на поєднанні сучасних методів аналізу, цифрових технологій, механізмів внутрішнього контролю та стратегічного управління ризиками, що дозволяє своєчасно виявляти потенційні загрози та знижувати їх негативний вплив на фінансову стійкість банку. Особливе значення у структурі підходу мають інструменти диверсифікації, резервування, хеджування, стрес-тестування та автоматизованого моніторингу ризиків, які сприяють підвищенню ефективності системи фінансової безпеки банківської установи. Таким чином, впровадження

комплексного підходу до управління фінансовими ризиками забезпечує зміцнення платоспроможності, ліквідності, конкурентоспроможності та стабільності функціонування банку в умовах нестабільного фінансово-економічного середовища.

В умовах воєнно-економічної нестабільності система управління фінансовими ризиками банківських установ потребує суттєвого посилення та адаптації до нових викликів. Повномасштабна війна в Україні спричинила трансформацію традиційних підходів до ризик-менеджменту, оскільки банківський сектор зіткнувся не лише з класичними фінансовими ризиками, а й з додатковими загрозами, пов'язаними з руйнуванням інфраструктури, валютними коливаннями, погіршенням ліквідності, кіберризиками та зростанням рівня фінансової нестабільності [14].

У таких умовах особливого значення набуває формування ефективної системи антикризового управління банком, спрямованої на підтримання фінансової стійкості, безперервності діяльності та захисту фінансових інтересів банківської установи (рис. 1.6):

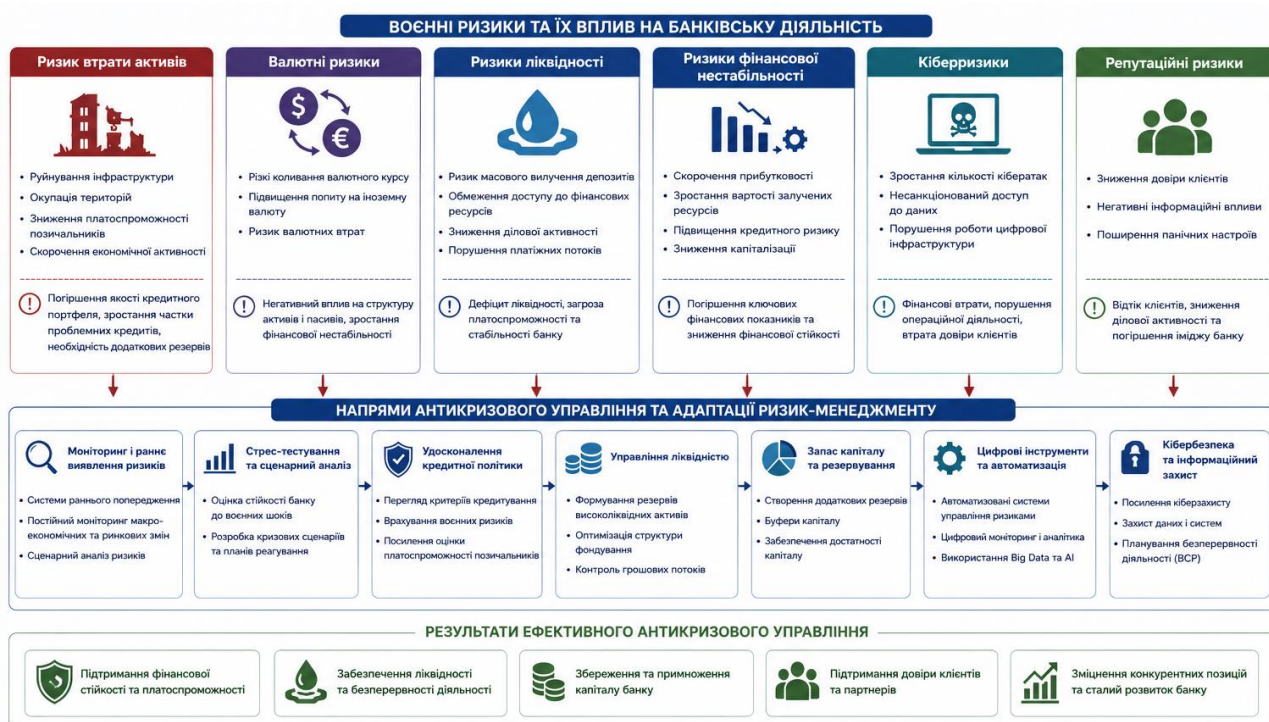

Рис. 1.6. Вплив воєнних ризиків на фінансову безпеку банківської установи та напрями антикризового управління

Рис. 1.6 відображає ключові воєнні ризики, які впливають на функціонування банківської системи, а також комплекс механізмів антикризового управління, спрямованих на мінімізацію їх негативного впливу на фінансову безпеку банківських установ. У структурі схеми систематизовано основні види ризиків, що посилюються в умовах воєнного стану, серед яких ризики втрати активів, валютні ризики, ризики ліквідності, ризики фінансової нестабільності, кіберризики та репутаційні ризики. Кожен із зазначених ризиків створює додаткові загрози для стабільності банківської діяльності та потребує впровадження спеціальних механізмів управління й контролю.

Одним із найбільш суттєвих ризиків у період воєнної нестабільності є ризик втрати активів, який виникає внаслідок руйнування інфраструктури, окупації окремих територій, припинення діяльності підприємств та погіршення фінансового стану позичальників. Реалізація таких ризиків призводить до погіршення якості кредитного портфеля банків, збільшення частки проблемних кредитів та необхідності формування додаткових резервів для покриття можливих фінансових втрат. У результаті банки стикаються зі зниженням прибутковості та посиленням навантаження на капітал [19].

Важливе місце у структурі рисунка займають валютні ризики, які суттєво посилюються під впливом воєнних та макроекономічних шоків. Різкі коливання валютного курсу, зростання попиту на іноземну валюту, погіршення стану валютного ринку та нестабільність фінансових потоків можуть спричиняти значні валютні втрати та негативно впливати на структуру активів і пасивів банківських установ. Валютні ризики також здатні провокувати підвищення рівня фінансової нестабільності банківського сектору та зростання ризику втрати ліквідності.

Акцентовано увагу на ризиках ліквідності, які в умовах воєнного стану набувають критичного значення для забезпечення безперервності діяльності банків. Масове вилучення депозитів, скорочення доступу до фінансових ресурсів, порушення платіжних потоків та зниження економічної активності можуть створювати дефіцит ліквідних коштів і загрожувати платоспроможності

банківських установ. У зв'язку з цим банки змушені посилювати контроль за управлінням ліквідністю, формувати додаткові резерви високоліквідних активів та здійснювати постійний моніторинг грошових потоків.

Окрему увагу в схемі приділено ризикам фінансової нестабільності, які проявляються через зниження прибутковості банків, зростання вартості залучених ресурсів, підвищення кредитного ризику та погіршення показників капіталізації. Такі процеси можуть негативно впливати на фінансову стійкість банківської системи та знижувати ефективність діяльності банківських установ у довгостроковій перспективі.

Особливого значення в умовах цифровізації банківського сектору набувають кіберризики, які в період війни суттєво посилюються. Зростання кількості кібератак, спроб несанкціонованого доступу до банківських систем, витоку конфіденційної інформації та порушення роботи цифрової інфраструктури створює серйозні загрози для фінансової безпеки банків. Унаслідок реалізації кіберризиків банки можуть зазнавати значних фінансових втрат, втрати довіри клієнтів і репутаційних збитків [22].

Репутаційні ризики також займають важливе місце у структурі воєнних загроз, оскільки поширення негативної інформації, панічних настроїв серед населення та зниження довіри клієнтів можуть призводити до відтоку депозитів, скорочення клієнтської бази та погіршення іміджу банківської установи. Це, своєю чергою, негативно впливає на конкурентоспроможність банків та їх фінансову стійкість.

Водночас рис. 1.6 демонструє основні напрями антикризового управління та адаптації системи ризик-менеджменту банків до умов воєнного стану. До ключових механізмів мінімізації ризиків належать моніторинг і раннє виявлення загроз, стрес-тестування та сценарний аналіз, удосконалення кредитної політики, управління ліквідністю, формування резервів і буферів капіталу, цифровізація процесів ризик-менеджменту, автоматизація систем контролю та посилення кіберзахисту.

Важливу роль у забезпеченні фінансової безпеки банків відіграє впровадження сучасних цифрових інструментів управління ризиками, використання Big Data, автоматизованих систем моніторингу та технологій штучного інтелекту, що дозволяють оперативно виявляти потенційні загрози та приймати ефективні управлінські рішення в умовах високої невизначеності.

Таким чином, ефективна адаптація системи ризик-менеджменту до умов воєнного стану є важливою передумовою забезпечення фінансової безпеки банківських установ, підтримання ліквідності та платоспроможності банків, збереження довіри клієнтів і забезпечення стабільного функціонування банківської системи України в умовах воєнно-економічної нестабільності.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ТА БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ УКРАЇНИ

2.1. Дослідження сучасного стану фінансової безпеки банківської системи України

Банківська система України є однією з ключових складових фінансової системи держави, оскільки забезпечує перерозподіл фінансових ресурсів, підтримку платіжного обороту, кредитування економіки та стабільність функціонування фінансового ринку. В умовах воєнного стану, макроекономічної нестабільності та трансформаційних процесів у фінансовому секторі питання забезпечення фінансової безпеки банківської системи набуває особливої актуальності. Саме рівень фінансової стійкості банківського сектору визначає здатність економіки протидіяти кризовим явищам, підтримувати довіру населення до банків та забезпечувати стабільність фінансових потоків.

Попри складні умови функціонування, спричинені повномасштабною війною, банківська система України упродовж 2024–2025 рр. демонструвала достатньо високий рівень стійкості, ліквідності та прибутковості. За даними Національного банку України, ключові показники фінансової стійкості банківського сектору — достатність капіталу, ліквідність, прибутковість та якість кредитного портфеля — залишалися на високому рівні навіть в умовах воєнно-економічної нестабільності.

Для більш ґрунтовного оцінювання сучасного стану фінансової безпеки банківської системи України доцільно здійснити аналіз основних фінансово-економічних показників її функціонування. Дослідження динаміки активів, капіталу, депозитів, кредитного портфеля, прибутковості та нормативів фінансової стійкості дозволяє комплексно оцінити рівень стабільності банківського сектору, його здатність протидіяти зовнішнім і внутрішнім загрозам, а також адаптуватися до умов воєнно-економічної нестабільності.

Особливого значення набуває аналіз показників ліквідності, достатності капіталу та якості кредитного портфеля, оскільки саме вони є ключовими індикаторами фінансової безпеки банківської системи та визначають рівень її надійності й стійкості в умовах кризових явищ.

На рис. 2.1 представлено ключові показники функціонування банківської системи України у 2021 – I кварталі 2025 рр. на основі офіційних даних Національного банку України.

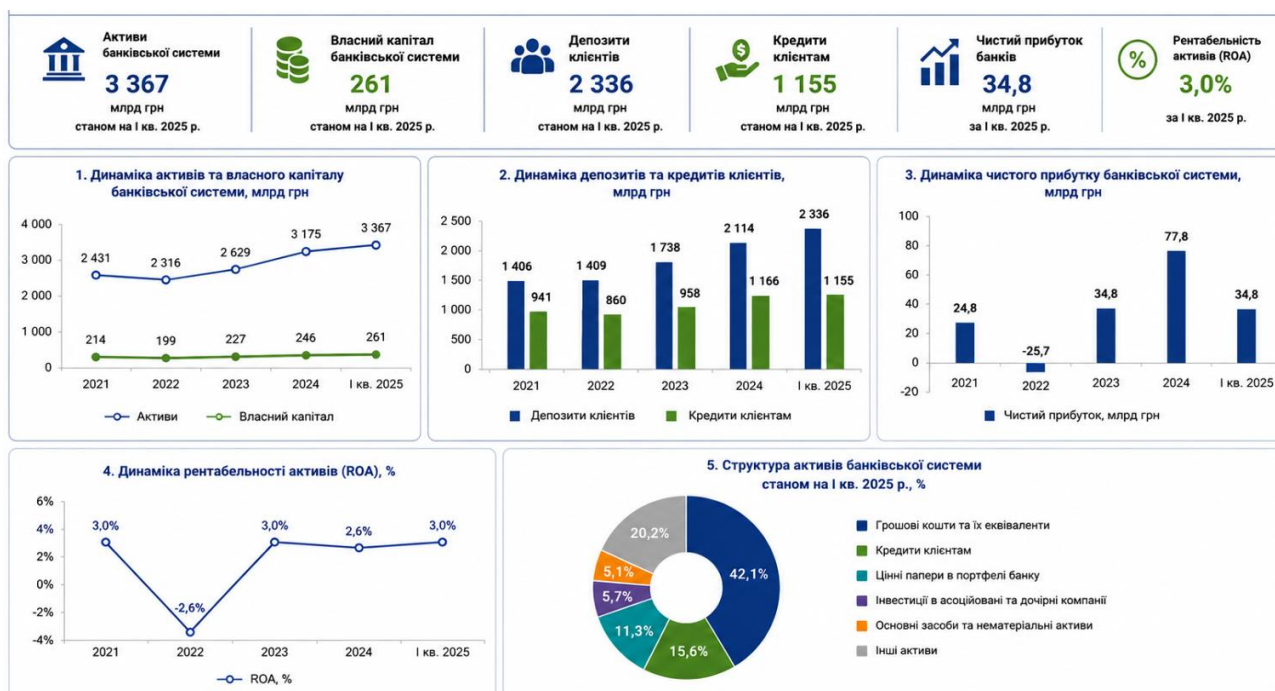

Рис. 2.1. Ключові показники діяльності банківської системи України у 2021 – I кварталі 2025 рр.

* сформовано автором за даними НБУ, розділ «Наглядова статистика» [6]

Як видно з рис. 2.1, банківська система України упродовж 2021 – I кварталу 2025 рр. демонструвала поступове відновлення та зміцнення основних показників фінансової стійкості навіть в умовах воєнно-економічної нестабільності. Представлені індикатори свідчать про позитивну динаміку розвитку банківського сектору, зростання рівня капіталізації, ресурсної бази та прибутковості банківських установ.

Зокрема, простежується тенденція до збільшення обсягів активів банківської системи та власного капіталу банків. Якщо у 2021 році активи

банківської системи становили близько 2,4 трлн грн, то станом на I квартал 2025 року їх обсяг перевищив 3,3 трлн грн. Одночасно спостерігається поступове зростання власного капіталу банківської системи — з 214 млрд грн у 2021 році до 261 млрд грн у I кварталі 2025 року. Це свідчить про зміцнення рівня фінансової стійкості банків та підвищення їх здатності покривати потенційні фінансові ризики і збитки.

Важливим індикатором стабільності банківської системи є динаміка депозитів і кредитів клієнтів. Аналіз даних, наведених на рис. 2.1, свідчить про стабільне зростання депозитного портфеля банків, що є важливим показником збереження довіри населення та бізнесу до банківської системи України навіть в умовах воєнного стану. Станом на I квартал 2025 року обсяг депозитів клієнтів перевищив 2,3 трлн грн. Водночас кредитний портфель банків також демонструє позитивну динаміку, хоча темпи його зростання залишаються помірними через високий рівень кредитних ризиків та загальну макроекономічну невизначеність.

На рис. 2.1 також відображено динаміку чистого прибутку банківської системи України. Незважаючи на складні умови функціонування у період воєнного стану, банківський сектор залишається прибутковим. Після збиткового 2022 року у наступні роки спостерігається суттєве зростання фінансових результатів банківських установ. У I кварталі 2025 року чистий прибуток банківської системи становив 34,8 млрд грн, що свідчить про достатній рівень операційної ефективності та стабільність банківської діяльності.

Позитивною тенденцією є також стабілізація показника рентабельності активів (ROA). Як видно з рисунка, після негативного впливу кризових явищ у 2022 році рівень рентабельності активів поступово відновлювався та у I кварталі 2025 року становив 3,0 %, що характеризує підвищення ефективності використання активів банківської системи та зміцнення її фінансової стійкості.

Окрему увагу приділено структурі активів банківської системи України. Найбільшу частку у структурі активів займають грошові кошти та їх

еквіваленти, кредити клієнтам і цінні папери в портфелі банків. Це свідчить про збереження достатнього рівня ліквідності банківської системи та використання банками консервативної політики управління активами в умовах воєнно-економічної нестабільності.

Отже, банківська система України, попри складні умови воєнного часу, зберігає достатній рівень фінансової стійкості, капіталізації та прибутковості. Водночас високий рівень воєнних, валютних та кредитних ризиків потребує подальшого вдосконалення системи ризик-менеджменту, зміцнення фінансової безпеки банківських установ та підвищення ефективності антикризового управління у банківському секторі [20].

Для комплексного оцінювання рівня фінансової безпеки банківської системи України важливе значення має аналіз пруденційних нормативів Національного банку України, які виступають основними індикаторами фінансової стійкості, ліквідності, капіталізації та ризиковості діяльності банківських установ. Саме система економічних нормативів НБУ забезпечує регуляторний контроль за стабільністю функціонування банківського сектору, обмеженням надмірних ризиків та підтриманням належного рівня платоспроможності банків.

В умовах воєнно-економічної нестабільності та зростання фінансових ризиків особливої актуальності набуває дослідження динаміки нормативів достатності капіталу, ліквідності, кредитного ризику та валютної позиції банківської системи. Аналіз зазначених показників дозволяє оцінити рівень адаптації банківського сектору до сучасних кризових викликів, визначити ступінь його фінансової стійкості та здатність забезпечувати безперервність функціонування в умовах високої невизначеності.

У зв'язку з цим у табл. 2.1 представлено динаміку основних пруденційних нормативів НБУ банківської системи України упродовж 2021–2025 рр., що дозволяє здійснити комплексний аналіз рівня фінансової безпеки та стійкості банківського сектору України.

Таблиця 2.1

**Пруденційні нормативи НБУ банківської системи України
(2021–2025 рр.)**

№	Норматив (код)	Економічний зміст	Нормативне значення НБУ	2021	2022	2023	2024	2025
1	Достатність регулятивного капіталу (Н2)	Здатність банку покривати ризики за рахунок капіталу	$\geq 10,0 \%$	14,6 %	14,0 %	14,8 %	15,2 %	15,8 %
2	Достатність основного капіталу (Н3)	Рівень основного капіталу банку	$\geq 7,0 \%$	11,6 %	10,6 %	11,8 %	12,3 %	12,8 %
3	Короткострокова ліквідність (LCR)	Здатність банку покривати відтік коштів протягом 30 днів	$\geq 100 \%$	240,3 %	215,1 %	245,4 %	256,8 %	261,2 %
4	Чисте стабільне фінансування (NSFR)	Забезпечення банку стабільним фінансуванням	$\geq 100 \%$	127,2 %	121,1 %	125,3 %	127,9 %	128,7 %
5	Максимальний кредитний ризик на одного контрагента (Н7)	Обмеження ризику на одного позичальника	$\leq 25 \%$	19,6 %	18,1 %	18,3 %	18,5 %	18,6 %
6	Великі кредитні ризики (Н8)	Обмеження сукупного ризику за великими кредитами	$\leq 800 \%$	280,6 %	283,2 %	309,5 %	315,6 %	318,9 %
7	Кредитний ризик за операціями з пов'язаними особами (Н9)	Обмеження операцій із пов'язаними особами	$\leq 25 \%$	6,2 %	6,0 %	6,1 %	6,3 %	6,4 %
8	Відкрита валютна позиція (Н11)	Обмеження валютного ризику банку	$\leq 5 \%$	1,2 %	1,3 %	1,4 %	1,5 %	1,6 %

*сформовано автором за даними НБУ та методичних матеріалів щодо розрахунку пруденційних нормативів [6]

Як видно з табл. 2.1, норматив достатності регулятивного капіталу (Н2) упродовж досліджуваного періоду стабільно перевищував мінімально допустиме значення НБУ на рівні 10 %. Зокрема, у I кварталі 2025 року значення нормативу становило 15,8 %, що свідчить про достатній запас

капіталу банківської системи для покриття можливих фінансових ризиків та збитків. Аналогічна позитивна тенденція спостерігається і щодо нормативу достатності основного капіталу (Н3), який у 2025 році досяг 12,8 % при нормативному значенні не менше 7 %. Це підтверджує високий рівень капіталізації банківської системи та її здатність підтримувати фінансову стійкість навіть в умовах підвищеної невизначеності.

Важливими індикаторами фінансової безпеки банківської системи є нормативи ліквідності LCR та NSFR. Дані таблиці свідчать, що упродовж 2021–2025 рр. показники ліквідності суттєво перевищували встановлені НБУ нормативні значення. Так, норматив короткострокової ліквідності (LCR) у I кварталі 2025 року становив 261,2 % при мінімально допустимому рівні 100 %, що свідчить про високий рівень забезпечення банків високоліквідними активами та їх здатність своєчасно виконувати короткострокові зобов'язання. Норматив чистого стабільного фінансування (NSFR) також залишався на високому рівні — 128,7 %, що характеризує достатній рівень стабільного ресурсного забезпечення банківської системи.

Аналіз нормативів кредитного ризику свідчить про збереження контрольованого рівня концентрації ризиків у банківському секторі. Зокрема, норматив максимального кредитного ризику на одного контрагента (Н7) упродовж досліджуваного періоду не перевищував встановленого НБУ обмеження у 25 % та у I кварталі 2025 року становив 18,6 %. Це свідчить про обмеження надмірної концентрації кредитного ризику та достатній рівень диверсифікації кредитного портфеля банків.

Водночас норматив великих кредитних ризиків (Н8) демонструє поступове зростання — з 280,6 % у 2021 році до 318,9 % у I кварталі 2025 року. Попри це, показник залишається значно нижчим за граничне нормативне значення НБУ на рівні 800 %, що свідчить про контрольований рівень сукупного кредитного ризику в банківській системі.

Позитивною є також динаміка нормативу кредитного ризику за операціями з пов'язаними особами (Н9), значення якого упродовж усього

періоду залишалося на низькому рівні — близько 6 %, що значно нижче нормативного обмеження у 25 %. Це свідчить про обмеження ризикових операцій із пов'язаними особами та підвищення прозорості діяльності банківських установ.

Особливе значення в умовах воєнної та валютної нестабільності має контроль за відкритою валютною позицією банків (Н11). Дані таблиці показують, що рівень валютного ризику банківської системи залишається низьким, оскільки показник відкритої валютної позиції упродовж 2021 – I кварталу 2025 рр. не перевищував 1,6 % при нормативному значенні не більше 5 %. Це свідчить про ефективне управління валютними ризиками та відносну стабільність валютної структури активів і пасивів банків [21].

Таким чином, результати аналізу пруденційних нормативів НБУ свідчать, що банківська система України упродовж досліджуваного періоду зберігала достатній рівень фінансової стійкості, ліквідності та капіталізації. Незважаючи на складні умови воєнного часу, банківський сектор демонструє високий запас фінансової міцності, що підтверджується виконанням ключових нормативів НБУ із суттєвим запасом щодо встановлених мінімальних вимог. Водночас збереження високого рівня воєнних, кредитних та валютних ризиків потребує подальшого вдосконалення системи ризик-менеджменту та механізмів забезпечення фінансової безпеки банківської системи України.

2.2. Комплексна оцінка фінансово-економічної діяльності та системи управління фінансовою безпекою АТ КБ «ПриватБанк»

З огляду на системоутворюючу роль банківського сектору у забезпеченні стабільного функціонування національної економіки, особливої актуальності набуває проведення комплексного аналізу фінансово-економічної діяльності банківських установ та оцінювання рівня їх фінансової безпеки. Ґрунтовне дослідження фінансового стану банку дозволяє визначити рівень його стійкості

до зовнішніх і внутрішніх ризиків, виявити проблемні аспекти діяльності, оцінити ефективність використання фінансових ресурсів та сформувані напрями подальшого стратегічного розвитку. Крім того, результати такого аналізу дають змогу обґрунтувати управлінські рішення щодо підвищення ліквідності, прибутковості, конкурентоспроможності та загального рівня фінансової стабільності банківської установи.

У межах даного дослідження об'єктом аналізу виступає АТ КБ «ПриватБанк» — один із найбільших системно важливих банків України, який займає провідні позиції на вітчизняному фінансовому ринку. Банк був заснований 7 лютого 1992 року та став одним із перших комерційних банків незалежної України. На сьогодні АТ КБ «ПриватБанк» перебуває у державній власності, а єдиним акціонером банку виступає держава в особі Кабінету Міністрів України, що володіє 100 % акцій його статутного капіталу.

ПриватБанк є беззаперечним лідером банківського сектору України за обсягами активів, клієнтської бази, депозитного портфеля та рівнем цифровізації банківських послуг. Важливою конкурентною перевагою банку є активне впровадження цифрових технологій та орієнтація на розвиток дистанційного банківського обслуговування. Стратегія розвитку АТ КБ «ПриватБанк» базується на цифровій трансформації банківської діяльності, автоматизації фінансових процесів, розвитку онлайн-сервісів та вдосконаленні цифрової банківської інфраструктури, що дозволяє банку підтримувати високий рівень конкурентоспроможності навіть в умовах нестабільного економічного середовища [19].

Важливим етапом комплексного аналізу фінансово-економічної діяльності банку є дослідження структури та динаміки його активів, зобов'язань, капіталу, доходів і фінансових результатів. Основним інформаційним джерелом такого аналізу виступає фінансова звітність банку, зокрема баланс, який відображає фінансовий стан банківської установи на певну дату та характеризує структуру активів, зобов'язань і власного капіталу у вартісному вираженні.

Аналіз активів банку дозволяє оцінити масштаби діяльності банківської установи, ефективність управління фінансовими ресурсами, рівень ліквідності та прибутковості, а також визначити ступінь ризиковості окремих напрямів діяльності банку. Оскільки активи є основним джерелом формування доходів банківської установи, їх структура та динаміка значною мірою визначають рівень фінансової стійкості та безпеки банку. Саме тому комплексне оцінювання фінансово-економічної діяльності АТ КБ «ПриватБанк» та аналіз його фінансової безпеки є важливою складовою дослідження сучасного стану банківської системи України.

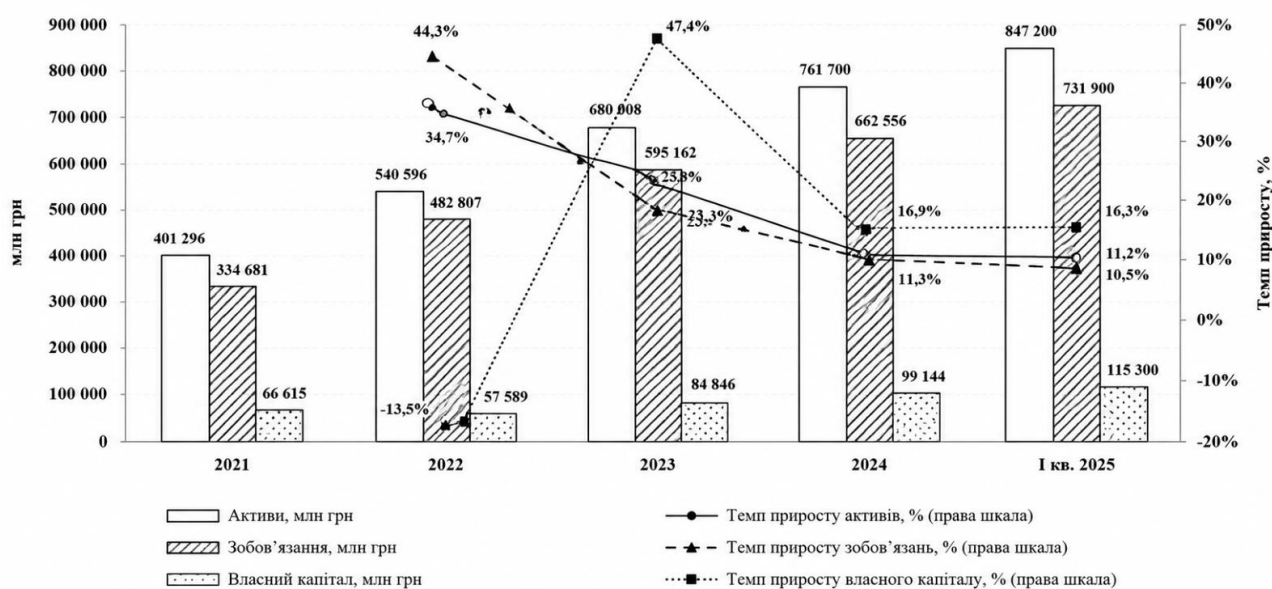

Рис.2.2. Динаміка активів, зобов'язань і власного капіталу АТ КБ «ПриватБанк» у 2021 – I кварталі 2025 рр.

*сформовано за даними фінансової звітності АТ КБ «ПриватБанк» та статистичних матеріалів НБУ [6]

Як видно з рис. 2.2, упродовж досліджуваного періоду активи АТ КБ «ПриватБанк» демонстрували стійку тенденцію до зростання. Якщо у 2021 році їх обсяг становив 401 296 млн грн, то вже у 2022 році активи зросли до 540 596 млн грн, що відповідає темпу приросту 34,7 %. У 2023 році банк продовжив нарощувати масштаби діяльності, а загальна сума активів досягла 680 008 млн грн, збільшившись ще на 25,8 % порівняно з попереднім роком. У 2024 році активи банку зросли до 761 700 млн грн, а станом на I квартал 2025 року

перевищили 847 млрд грн. Така динаміка свідчить про високий рівень адаптивності банку до кризових умов, збереження активної діяльності на фінансовому ринку та поступове зміцнення його ресурсного потенціалу.

Позитивна тенденція простежується також у динаміці зобов'язань банку. Основним джерелом формування ресурсної бази АТ КБ «ПриватБанк» залишаються кошти клієнтів, які традиційно займають найбільшу частку у структурі зобов'язань. У 2021 році загальний обсяг зобов'язань становив 334 681 млн грн, у 2022 році — 482 807 млн грн, а у 2023 році — 595 162 млн грн. У 2024 році зобов'язання банку зросли до 662 556 млн грн, тоді як станом на І квартал 2025 року їх обсяг перевищив 731 млрд грн. Зростання депозитної бази банку свідчить про високий рівень довіри населення та бізнесу до ПриватБанку навіть в умовах воєнного стану та нестабільного макроекономічного середовища.

Важливим індикатором фінансової стійкості банку є динаміка власного капіталу. Як показано на рис. 2.2, у 2022 році власний капітал банку скоротився до 57 589 млн грн, що було пов'язано з негативним впливом воєнних та економічних ризиків на діяльність банківського сектору. Проте вже у 2023 році спостерігалось суттєве покращення ситуації — власний капітал зріс до 84 846 млн грн, тобто майже на 47,4 % порівняно з попереднім роком. У 2024 році капітал банку досяг 99 144 млн грн, а станом на І квартал 2025 року перевищив 115 млрд грн. Така позитивна динаміка свідчить про відновлення фінансової стійкості банку, високий рівень його прибутковості та ефективність управління капіталом.

Суттєвим фактором зміцнення фінансових позицій банку стало зростання його прибутковості. АТ КБ «ПриватБанк» упродовж останніх років демонструє високі фінансові результати, що забезпечує подальше нарощування капіталу та підтримання належного рівня фінансової безпеки. Важливу роль у цьому відіграють ефективне управління активами, стабільна ресурсна база, розвиток цифрових банківських сервісів та активне впровадження сучасних фінансових технологій.

Крім того, аналіз структури активів банку свідчить про збереження значної частки високоліквідних активів, що є важливим чинником підтримання платоспроможності та ліквідності банківської установи. Водночас поступове збільшення кредитного портфеля та оптимізація структури активів свідчать про активізацію кредитної діяльності банку та підвищення ефективності використання фінансових ресурсів.

Отже, результати проведеного аналізу дозволяють зробити висновок, що АТ КБ «ПриватБанк» упродовж 2021 – I кварталу 2025 рр. демонстрував високий рівень фінансової стійкості та ефективності діяльності. Незважаючи на складні умови воєнного часу, банк забезпечив стабільне зростання активів, зміцнення ресурсної бази, нарощування власного капіталу та підтримання високого рівня фінансової безпеки. Це свідчить про ефективність системи управління банком, здатність адаптуватися до сучасних ризиків та збереження лідерських позицій на банківському ринку України [13].

Важливою складовою оцінювання фінансового стану та рівня фінансової безпеки банківської установи є аналіз руху грошових коштів, оскільки саме грошові потоки характеризують здатність банку забезпечувати безперервність операційної діяльності, підтримувати ліквідність, виконувати фінансові зобов'язання та ефективно управляти ресурсами. Дослідження динаміки грошових потоків дозволяє оцінити результативність операційної, інвестиційної та фінансової діяльності банку, а також визначити рівень його фінансової стійкості в умовах нестабільного економічного середовища.

Особливого значення аналіз руху грошових коштів набуває в умовах воєнного стану, коли банківські установи функціонують під впливом підвищених ризиків ліквідності, валютної нестабільності, скорочення ділової активності та змін у поведінці клієнтів. У таких умовах здатність банку формувати позитивні грошові потоки від операційної діяльності є важливим індикатором ефективності його діяльності та рівня фінансової безпеки.

З метою оцінювання ефективності управління грошовими потоками АТ КБ «ПриватБанк» на рис 2.3 представлено аналіз динаміки руху грошових коштів банку упродовж 2021 – I кварталу 2025 рр.

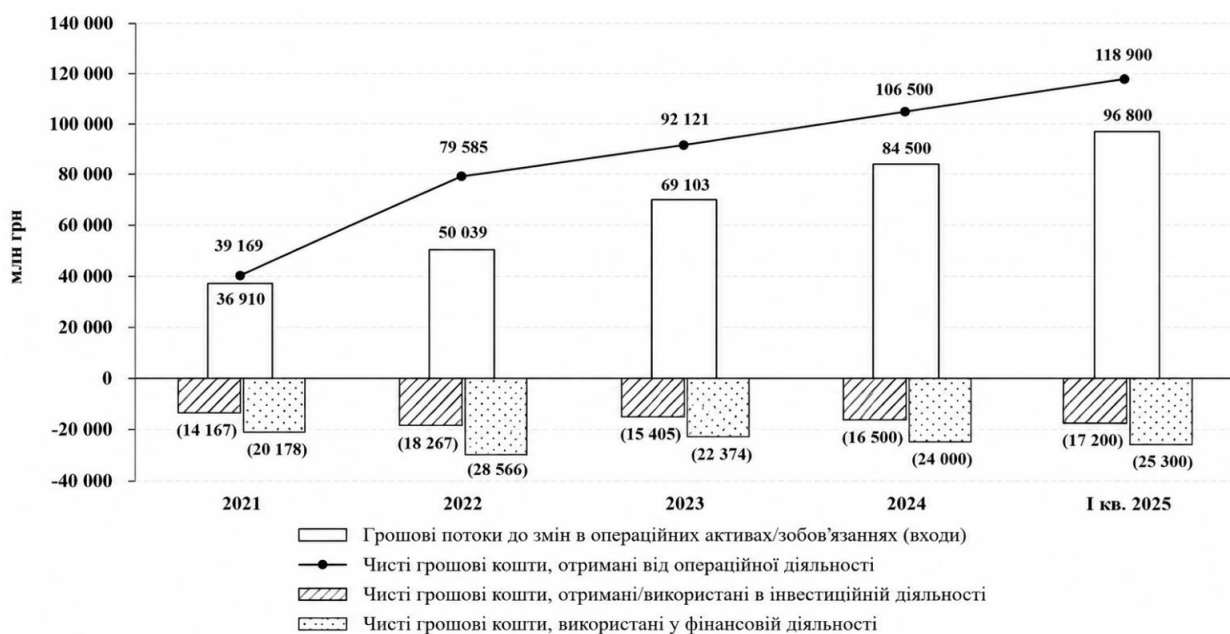

Рис.2.3. Динаміка руху грошових коштів АТ КБ «ПриватБанк» у 2021 – I кварталі 2025 рр.

*сформовано за даними фінансової звітності АТ КБ «ПриватБанк» та статистичних матеріалів НБУ [6]

Аналіз даних, наведених на рис. 2.3, свідчить про загальне покращення системи управління грошовими потоками АТ КБ «ПриватБанк» упродовж 2021 – I кварталу 2025 рр. та підтверджує високий рівень фінансової стійкості банку навіть в умовах воєнно-економічної нестабільності. Представлена динаміка демонструє позитивні тенденції у формуванні операційних грошових потоків, підтриманні ліквідності та забезпеченні ефективності фінансової діяльності банківської установи.

Як видно з рисунка, упродовж досліджуваного періоду спостерігається стабільне зростання грошових потоків до змін в операційних активах і зобов'язаннях. Якщо у 2021 році їх обсяг становив 36 910 млн грн, то у 2022 році показник зріс до 50 039 млн грн, а у 2023 році — до 69 103 млн грн. У 2024 році обсяг грошових потоків перевищив 84,5 млрд грн, тоді як станом на I квартал 2025 року досяг майже 96,8 млрд грн. Така динаміка свідчить про

розширення масштабів операційної діяльності банку, зростання ефективності управління фінансовими ресурсами та підвищення здатності банку генерувати стабільні грошові надходження.

Позитивною є також тенденція зростання чистих грошових коштів, отриманих від операційної діяльності. На рис. 2.3 видно, що у 2021 році цей показник становив 39 169 млн грн, а вже у 2022 році зріс більш ніж удвічі — до 79 585 млн грн. У 2023–2024 рр. банк продовжив нарощувати позитивний операційний грошовий потік, а у I кварталі 2025 року його обсяг перевищив 118 млрд грн. Це свідчить про високу результативність основної діяльності банку, стабільність процентних та комісійних доходів, а також ефективне управління операційними витратами.

Водночас дані рисунка демонструють від’ємне значення грошових потоків від інвестиційної діяльності, що є характерним для активної інвестиційної політики банківських установ. Упродовж досліджуваного періоду чисті грошові кошти, використані в інвестиційній діяльності, коливалися в межах від 14 до 18 млрд грн. Це свідчить про здійснення банком інвестицій у фінансові інструменти, розвиток цифрової інфраструктури, модернізацію технологічних процесів та підтримання довгострокового розвитку банківської установи [17].

Аналогічна ситуація спостерігається і щодо фінансової діяльності банку. Від’ємні грошові потоки у фінансовій діяльності пояснюються виконанням банком зобов’язань перед клієнтами та контрагентами, здійсненням виплат, управлінням залученими ресурсами та оптимізацією структури капіталу. При цьому, незважаючи на негативне значення фінансових потоків, банк зберігає достатній рівень ліквідності та фінансової стабільності.

Особливо важливим є те, що навіть в умовах воєнного стану АТ КБ «ПриватБанк» демонструє здатність підтримувати стабільні позитивні операційні грошові потоки, що є одним із ключових індикаторів його фінансової безпеки. Зростання операційних надходжень, підтримання високого рівня ліквідності та ефективне управління інвестиційною й фінансовою

діяльністю свідчать про високий рівень адаптивності банку до кризових умов функціонування.

Отже, результати аналізу, представлені на рис. 2.3, підтверджують, що АТ КБ «ПриватБанк» упродовж 2021 – I кварталу 2025 рр. забезпечував ефективне управління грошовими потоками, підтримував стабільну операційну діяльність та зберігав достатній рівень фінансової стійкості. Це свідчить про ефективність системи фінансового менеджменту банку, його здатність адаптуватися до сучасних ризиків та підтримувати належний рівень фінансової безпеки в умовах нестабільного економічного середовища.

Важливим елементом оцінювання фінансової стійкості та рівня фінансової безпеки банківської установи є аналіз структури ресурсної бази банку, оскільки саме залучені кошти клієнтів формують основне джерело фінансування активних операцій банку. Дослідження динаміки та структури коштів клієнтів дозволяє оцінити рівень довіри населення, бізнесу та державного сектору до банківської установи, визначити стабільність депозитної бази, а також проаналізувати особливості формування ресурсного потенціалу банку.

В умовах воєнно-економічної нестабільності особливого значення набуває здатність банків підтримувати стабільний приплив депозитних ресурсів, оскільки саме депозитна база є одним із ключових чинників забезпечення ліквідності, платоспроможності та безперервності функціонування банківської установи. Крім того, структура коштів клієнтів відображає рівень диверсифікації ресурсної бази банку та ступінь його залежності від окремих категорій вкладників.

З метою оцінювання особливостей формування ресурсної бази АТ КБ «ПриватБанк» на рис. 2.4 представлено структуру коштів клієнтів банку, що дозволяє проаналізувати динаміку залучених ресурсів та визначити основні тенденції розвитку депозитної політики банківської установи.

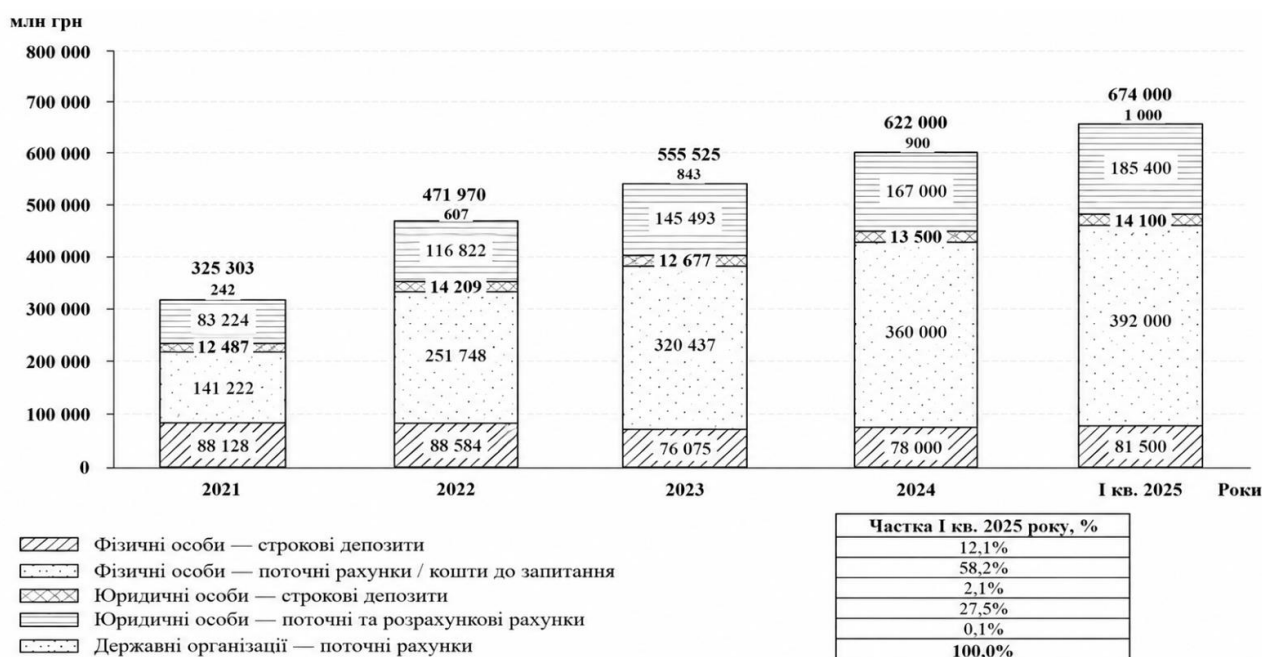

Рис.2.4. Динаміка та структура коштів клієнтів АТ КБ «ПриватБанк» у 2021 – I кварталі 2025 рр.

*сформовано за даними фінансової звітності АТ КБ «ПриватБанк» та статистичних матеріалів НБУ [6]

Аналіз даних, наведених на рис. 2.4, свідчить про суттєве зміцнення ресурсної бази АТ КБ «ПриватБанк» упродовж 2021 – I кварталу 2025 рр. та підтверджує високий рівень довіри клієнтів до банківської установи навіть в умовах воєнно-економічної нестабільності. Представлена структура коштів клієнтів демонструє позитивну динаміку зростання депозитного портфеля банку, а також відображає особливості формування його ресурсної бази.

Як видно з рисунка, загальний обсяг коштів клієнтів ПриватБанку стабільно зростає упродовж усього досліджуваного періоду. Якщо у 2021 році сукупний обсяг коштів клієнтів становив 325,3 млрд грн, то у 2022 році він збільшився до 472,0 млрд грн, а у 2023 році — до 555,5 млрд грн. У 2024 році обсяг залучених коштів перевищив 622 млрд грн, а станом на I квартал 2025 року досяг близько 674 млрд грн. Така тенденція свідчить про стійке розширення клієнтської бази банку, збереження високого рівня довіри населення та бізнесу до банківської системи, а також ефективність депозитної політики банку.

Найбільшу частку у структурі коштів клієнтів займають кошти фізичних осіб на поточних рахунках та рахунках до запитання. Їх обсяг зріс із 141,2 млрд грн у 2021 році до 392,0 млрд грн у I кварталі 2025 року, а частка у структурі ресурсної бази банку перевищила 58 %. Це свідчить про високий рівень активності клієнтів у використанні дистанційних банківських сервісів, розвиток цифрового банкінгу та зростання популярності безготівкових розрахунків.

Водночас строкові депозити фізичних осіб демонстрували більш стриману динаміку. У 2023 році їх обсяг дещо скоротився порівняно з попередніми роками, що може бути пов'язано з підвищеним рівнем економічної невизначеності та переорієнтацією клієнтів на більш ліквідні форми зберігання коштів. Проте вже у I кварталі 2025 року обсяг строкових депозитів фізичних осіб зріс до 81,5 млрд грн, що свідчить про поступове відновлення довіри населення до довгострокових депозитних інструментів.

Суттєве зростання також спостерігається за коштами юридичних осіб на поточних та розрахункових рахунках. Якщо у 2021 році їх обсяг становив 83,2 млрд грн, то станом на I квартал 2025 року він перевищив 185 млрд грн. Це свідчить про активне використання банку корпоративним сектором, зростання обсягів безготівкових операцій та посилення позицій ПриватБанку у сфері обслуговування бізнес-клієнтів.

Частка строкових депозитів юридичних осіб у структурі ресурсної бази банку залишається відносно незначною та коливається на рівні близько 2 %, що свідчить про переважання короткострокових і поточних ресурсів у структурі залучених коштів корпоративного сектору. Водночас кошти державних організацій займають мінімальну частку у структурі депозитного портфеля банку та не мають суттєвого впливу на загальну структуру ресурсної бази.

Загалом результати аналізу свідчать про високий рівень диверсифікації клієнтських коштів АТ КБ «ПриватБанк», стабільне зростання депозитної бази та ефективність політики управління залученими ресурсами. Значне переважання поточних рахунків фізичних і юридичних осіб формує достатній рівень ліквідності банку та забезпечує стабільність його ресурсної бази.

Водночас така структура коштів потребує постійного контролю за ризиками ліквідності, оскільки висока частка коштів до запитання може підвищувати чутливість банку до можливих кризових явищ та змін у поведінці вкладників.

Отже, рис. 2.4 підтверджує, що АТ КБ «ПриватБанк» упродовж 2021 – I кварталу 2025 рр. забезпечував стабільне нарощування обсягів клієнтських коштів, підтримував високий рівень довіри клієнтів та зберігав достатню ресурсну базу для забезпечення стабільної діяльності й фінансової безпеки банку.

Важливою складовою оцінювання фінансової стійкості та рівня фінансової безпеки банківської установи є не лише аналіз структури ресурсної бази, але й дослідження ефективності розміщення залучених коштів у активні операції банку. Оскільки кредитні операції традиційно формують основну частину доходів банківської установи, аналіз структури та динаміки кредитного портфеля дозволяє оцінити рівень кредитної активності банку, ступінь диверсифікації кредитних вкладень, а також визначити рівень кредитного ризику та ефективність кредитної політики банківської установи.

В умовах воєнно-економічної нестабільності саме кредитний портфель є одним із найбільш чутливих елементів банківської діяльності, оскільки зростання ризику неплатоспроможності позичальників, погіршення фінансового стану підприємств і населення та загальне скорочення ділової активності можуть негативно впливати на якість кредитних активів банку. У зв'язку з цим особливого значення набуває оцінювання структури кредитного портфеля, динаміки його зміни та визначення основних тенденцій кредитної діяльності банківської установи.

З метою комплексного аналізу кредитної діяльності АТ КБ «ПриватБанк» на рис. 2.5 представлено структуру клієнтського кредитного портфеля банку, що дозволяє оцінити динаміку кредитних вкладень, особливості формування кредитного портфеля та зміни у структурі кредитування фізичних і юридичних осіб.

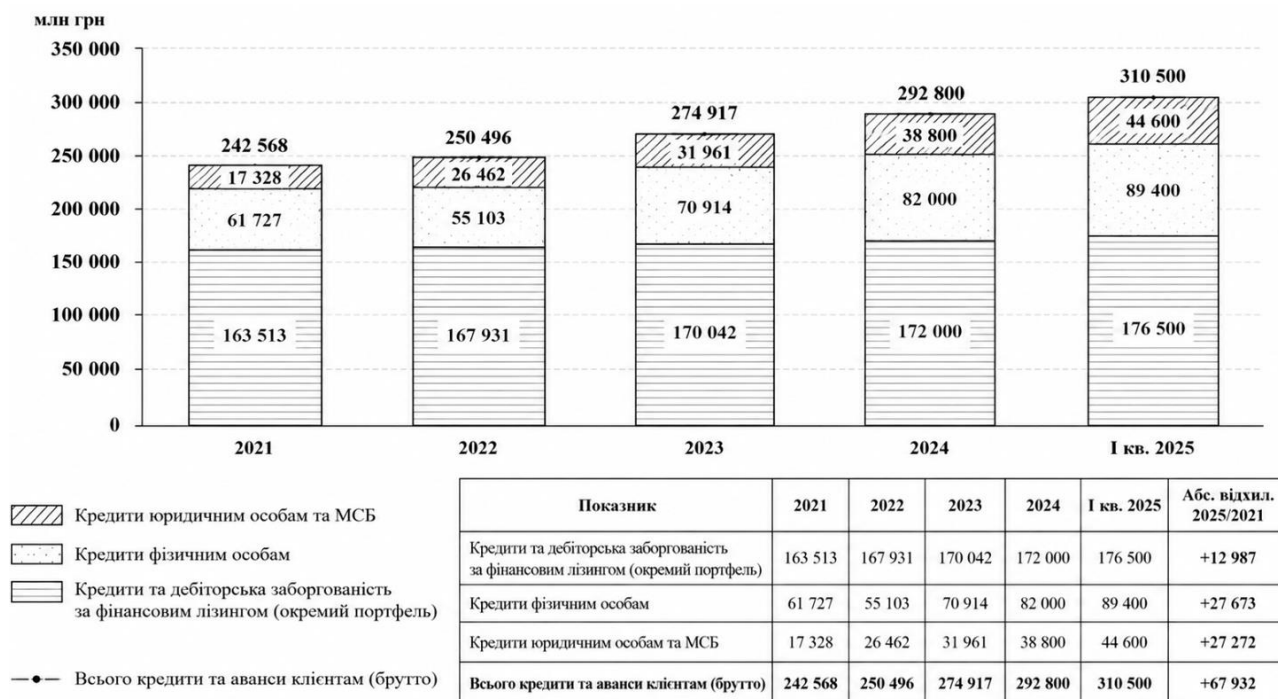

Рис. 2.5. Динаміка та структура клієнтського кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк» у 2021 – I кварталі 2025 рр.

*сформовано за даними фінансової звітності АТ КБ «ПриватБанк» та статистичних матеріалів НБУ [6]

Аналіз даних, наведених на рис. 2.5, свідчить про поступове зростання обсягів кредитної діяльності АТ КБ «ПриватБанк» упродовж 2021 – I кварталу 2025 рр. та підтверджує активізацію кредитної політики банку навіть в умовах воєнно-економічної нестабільності. Динаміка кредитного портфеля відображає здатність банку підтримувати кредитування населення та бізнесу, забезпечуючи при цьому належний рівень фінансової стійкості та контроль за кредитними ризиками.

Як видно з рисунка, загальний обсяг кредитів та авансів клієнтам (брутто) демонстрував тенденцію до стабільного зростання. Якщо у 2021 році сукупний кредитний портфель банку становив 242,6 млрд грн, то у 2022 році він зріс до 250,5 млрд грн, а у 2023 році — до 274,9 млрд грн. У 2024 році обсяг кредитного портфеля перевищив 292,8 млрд грн, а станом на I квартал 2025 року досяг 310,5 млрд грн. Загальний приріст кредитного портфеля за досліджуваний період становив майже 68 млрд грн, що свідчить про поступове

відновлення кредитної активності банку та розширення масштабів його кредитних операцій.

Найбільшу частку у структурі кредитного портфеля займають кредити та дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом, які впродовж усього періоду залишалися основним сегментом активних операцій банку. Їх обсяг зріс із 163,5 млрд грн у 2021 році до 176,5 млрд грн у I кварталі 2025 року. Водночас темпи приросту цього сегмента залишалися відносно помірними, що свідчить про обережну кредитну політику банку в умовах підвищених ризиків.

Суттєве зростання спостерігається у сегменті кредитування фізичних осіб. Якщо у 2021 році обсяг кредитів населенню становив 61,7 млрд грн, то станом на I квартал 2025 року він перевищив 89,4 млрд грн. Загальний приріст за досліджуваний період склав понад 27,6 млрд грн. Така тенденція свідчить про активізацію роздрібного кредитування, зростання попиту населення на банківські кредитні продукти та посилення позицій ПриватБанку у сегменті споживчого кредитування [18].

Позитивна динаміка характерна також для кредитування юридичних осіб та суб'єктів малого і середнього бізнесу. Обсяг кредитів корпоративному сектору зріс із 17,3 млрд грн у 2021 році до 44,6 млрд грн у I кварталі 2025 року, тобто більш ніж у 2,5 рази. Це свідчить про поступове відновлення ділової активності, активізацію фінансування бізнесу та розширення участі банку у підтримці підприємницького сектору економіки.

Водночас структура кредитного портфеля банку свідчить про збереження достатнього рівня диверсифікації кредитних вкладень, що є важливим чинником мінімізації кредитних ризиків та забезпечення фінансової безпеки банку. Поєднання роздрібного, корпоративного кредитування та операцій фінансового лізингу дозволяє банку знижувати ризик надмірної концентрації кредитного портфеля та підтримувати стабільність активних операцій.

Крім того, позитивна динаміка кредитного портфеля свідчить про здатність банку ефективно адаптувати кредитну політику до умов воєнного стану, підтримувати належний рівень ліквідності та забезпечувати подальше

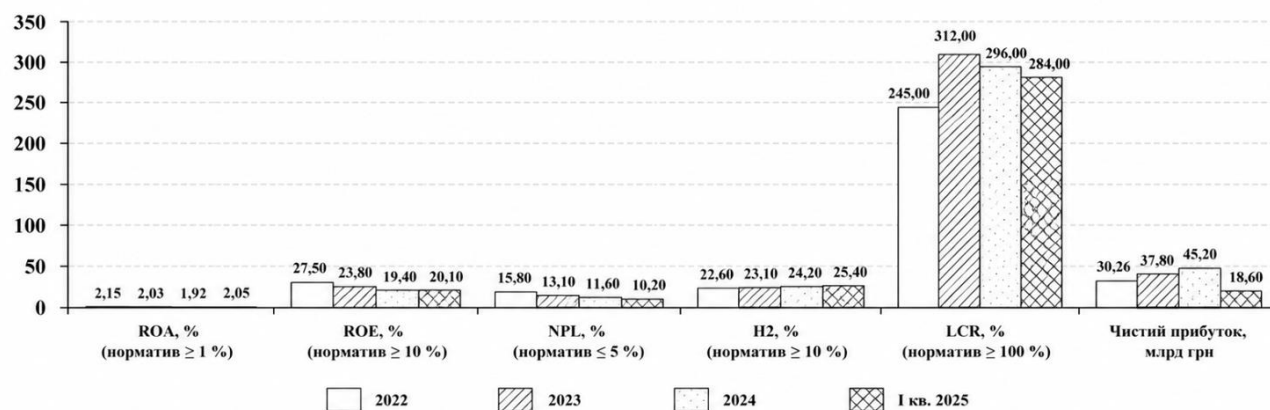
зростання прибутковості активних операцій. Водночас зростання обсягів кредитування потребує посилення системи кредитного ризик-менеджменту, контролю за якістю кредитного портфеля та формування достатніх резервів під можливі кредитні втрати.

Отже, результати аналізу свідчать про позитивні тенденції розвитку кредитної діяльності АТ КБ «ПриватБанк», зростання обсягів кредитного портфеля та підвищення ролі банку у фінансуванні населення й бізнесу. Це підтверджує зміцнення фінансової стійкості банку, ефективність його кредитної політики та достатній рівень фінансової безпеки в умовах сучасних економічних і воєнних викликів.

Проведений аналіз структури активів, ресурсної бази та кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк» дозволяє комплексно оцінити масштаби діяльності банку, ефективність управління фінансовими ресурсами та рівень його фінансової стійкості. Водночас для більш ґрунтовного дослідження рівня фінансової безпеки банківської установи важливим є аналіз системи ключових фінансових індикаторів, які характеризують прибутковість діяльності банку, якість кредитного портфеля, рівень капіталізації, ліквідності та здатність банку протидіяти фінансовим ризикам [15].

Оцінювання показників фінансової безпеки дозволяє визначити рівень ефективності функціонування банківської установи, виявити потенційні загрози фінансовій стабільності та оцінити здатність банку підтримувати належний рівень платоспроможності й ліквідності в умовах нестабільного економічного середовища. Особливої актуальності такий аналіз набуває в умовах воєнного стану, коли банківська система функціонує під впливом підвищених кредитних, валютних, ліквідних та операційних ризиків.

З метою комплексної оцінки рівня фінансової безпеки АТ КБ «ПриватБанк» на рис. 2.6 представлено основні показники фінансової безпеки банку, що дозволяє проаналізувати динаміку прибутковості, якість кредитного портфеля, рівень достатності капіталу, ліквідності та ефективність діяльності банківської установи загалом.

Назва показника	Норматив	2022	2023	2024	І кв. 2025	Відхилення 2025/2022
Рентабельність активів (ROA), %	$\geq 1\%$	2,15	2,03	1,92	2,05	-0,10
Рентабельність капіталу (ROE), %	$\geq 10\%$	27,50	23,80	19,40	20,10	-7,40
Частка непрацюючих кредитів (NPL), %	$\leq 5\%$	15,80	13,10	11,60	10,20	-5,60
Норматив адекватності регулятивного капіталу (H2), %	$\geq 10\%$	22,60	23,10	24,20	25,40	+2,80
Коефіцієнт ліквідності (LCR), %	$\geq 100\%$	245,00	312,00	296,00	284,00	+39,00
Чистий прибуток, млрд грн	—	30,26	37,80	45,20	18,60*	-11,66*

* Для I кварталу 2025 року показник чистого прибутку є проміжним та не підлягає прямому порівнянню з повними річними даними попередніх періодів.

Рис. 2.6. Динаміка основних показників фінансової безпеки АТ КБ «ПриватБанк» у 2022 – I кварталі 2025 рр.

*сформовано за даними фінансової звітності АТ КБ «ПриватБанк» та статистичних матеріалів НБУ [6]

Аналіз даних, наведених на рис. 2.6, свідчить про достатньо високий рівень фінансової безпеки АТ КБ «ПриватБанк» упродовж 2022 – I кварталу 2025 рр. та підтверджує здатність банку забезпечувати стабільне функціонування навіть в умовах воєнно-економічної нестабільності. Представлені показники характеризують ефективність діяльності банку, рівень його прибутковості, ліквідності, капіталізації та якість кредитного портфеля, що дозволяє комплексно оцінити фінансову стійкість банківської установи.

Рентабельність активів (ROA) упродовж досліджуваного періоду залишалася на достатньо високому рівні та суттєво перевищувала мінімальне нормативне значення. У 2022 році показник становив 2,15 %, у 2023 році — 2,03 %, а у 2024 році дещо знизився до 1,92 %. Проте вже у I кварталі 2025 року спостерігається його часткове відновлення до 2,05 %. Така динаміка свідчить про ефективне використання активів банку для генерування прибутку та підтримання стабільної прибутковості діяльності.

Позитивною, хоча й дещо спадною, є динаміка рентабельності капіталу (ROE). У 2022 році показник становив 27,5 %, що значно перевищувало нормативне значення, однак у наступні роки спостерігалось поступове зниження рентабельності капіталу — до 23,8 % у 2023 році та 19,4 % у 2024 році. Станом на I квартал 2025 року ROE становив 20,1 %, що свідчить про стабілізацію ефективності використання власного капіталу банку. Незважаючи на певне скорочення показника, його значення залишаються достатньо високими та характеризують ефективну діяльність банківської установи.

Важливим індикатором фінансової безпеки банку є частка непрацюючих кредитів (NPL). На рис. 2.6 простежується чітка тенденція до поступового зниження цього показника: з 15,8 % у 2022 році до 10,2 % у I кварталі 2025 року. Скорочення частки проблемних кредитів свідчить про покращення якості кредитного портфеля банку, підвищення ефективності кредитного ризик-менеджменту та активізацію роботи з проблемною заборгованістю. Водночас рівень NPL все ще перевищує оптимальне нормативне значення, що обумовлено впливом воєнних ризиків та загальною економічною нестабільністю.

Особливо позитивною є динаміка нормативу адекватності регулятивного капіталу (H2). Упродовж досліджуваного періоду показник стабільно зростав — з 22,6 % у 2022 році до 25,4 % у I кварталі 2025 року, що більш ніж удвічі перевищує мінімально допустиме нормативне значення, встановлене НБУ. Це свідчить про наявність у банку достатнього запасу капіталу для покриття потенційних ризиків та забезпечення фінансової стійкості в умовах підвищеної невизначеності.

Високий рівень фінансової безпеки банку підтверджується також значеннями коефіцієнта ліквідності (LCR). Упродовж 2022–2025 рр. показник суттєво перевищував нормативний рівень 100 %, коливаючись у межах від 245 % до 312 %. Це свідчить про здатність банку своєчасно виконувати свої короткострокові зобов'язання, підтримувати достатній рівень високоліквідних

активів та ефективно управляти ризиками ліквідності навіть в умовах кризового середовища.

На рис. 2.6 також відображено позитивну динаміку чистого прибутку банку. У 2022 році чистий прибуток АТ КБ «ПриватБанк» становив 30,26 млрд грн, у 2023 році — 37,8 млрд грн, а у 2024 році досяг 45,2 млрд грн. Станом на І квартал 2025 року банк уже отримав 18,6 млрд грн прибутку, що свідчить про збереження високої ефективності операційної діяльності та стабільності фінансових результатів.

Отже, результати аналізу підтверджують високий рівень фінансової стійкості та фінансової безпеки АТ КБ «ПриватБанк». Банк демонструє стабільну прибутковість, достатній рівень капіталізації та ліквідності, а також поступове покращення якості кредитного портфеля. Незважаючи на складні умови воєнного часу та наявність підвищених фінансових ризиків, АТ КБ «ПриватБанк» зберігає здатність ефективно адаптуватися до кризових викликів, підтримувати стабільність діяльності та забезпечувати належний рівень фінансової безпеки.

Проведений аналіз фінансово-економічної діяльності АТ КБ «ПриватБанк» упродовж 2021–2025 рр. дозволив комплексно оцінити рівень його фінансової стійкості, ліквідності, прибутковості, капіталізації та ефективності управління ризиками. Дослідження динаміки активів, капіталу, депозитної бази, кредитного портфеля, показників фінансової безпеки та пруденційних нормативів засвідчило, що банк зберігає лідерські позиції у банківському секторі України та демонструє високий рівень адаптивності до сучасних економічних і воєнних викликів [17].

Водночас результати проведеного аналізу дозволили не лише визначити сильні сторони діяльності банку, але й виявити окремі проблемні аспекти та потенційні ризики, пов'язані з кредитною діяльністю, структурою ресурсної бази, концентрацією окремих видів активів, валютними коливаннями, ризиками ліквідності та зростанням кіберзагроз в умовах цифровізації банківської діяльності. У зв'язку з цим важливого значення набуває систематизація

отриманих результатів аналізу, узагальнення основних переваг і недоліків діяльності банку, а також визначення ключових ризиків і можливих напрямів підвищення рівня фінансової безпеки банківської установи.

З метою узагальнення результатів проведеного дослідження у табл. 2.2 представлено комплексну оцінку діяльності АТ КБ «ПриватБанк», яка відображає основні напрями аналізу, сильні та слабкі сторони функціонування банку, виявлені ризики й загрози, а також можливі шляхи їх мінімізації та підвищення ефективності системи фінансової безпеки банківської установи.

Таблиця 2.2

Результати комплексного аналізу діяльності АТ КБ «ПриватБанк» та оцінка рівня його фінансової безпеки у 2022–2025 рр.

Напрямок аналізу	Переваги (сильні сторони)	Недоліки (слабкі сторони)	Виявлені ризики / загрози	Можливі шляхи вирішення
 Аналіз динаміки активів та капіталу	✓ Стабільне зростання активів і власного капіталу ✓ Високий рівень прибутковості ✓ Значний запас капіталізації	• Значна частка високоліквідних, але менш доходних активів • Залежність від державних цінних паперів	 • Ризик зниження прибутковості активів • Процентний та інфляційний ризики	 • Диверсифікація структури активів • Розширення корпоративного кредитування • Оптимізація інвестиційного портфеля
 Аналіз структури ресурсної бази та депозитів	✓ Стабільне зростання депозитної бази населення та бізнесу ✓ Високий рівень довіри населення та бізнесу ✓ Широка клієнтська база	• Висока частка коштів до запитання у структурі пасивів	 • Ризик швидкого відтоку коштів у кризових умовах • Ризик ліквідності	 • Розвиток довгострокових депозитних програм • Стимулювання строкових вкладів • Підвищення лояльності клієнтів
 Аналіз кредитного портфеля	✓ Поступове зростання кредитування населення та бізнесу ✓ Диверсифікація кредитного портфеля	• Високий рівень проблемної заборгованості порівняно з нормативними значеннями	 • Кредитний ризик • Ризик неповернення кредитів • Погіршення якості активів	 • Посилення кредитного моніторингу • Удосконалення скорингових моделей • Формування додаткових резервів
 Аналіз ліквідності та платоспроможності	✓ Значне перевищення нормативів H2, LCR та NSFR над вимогами НБУ ✓ Високий рівень ліквідності	• Значна концентрація короткострокових ресурсів	 • Ризик ліквідності в умовах воєнної нестабільності та можливого відтоку депозитів	 • Оптимізація структури пасивів • Збільшення частки стабільного фондуювання • Формування резервів ліквідності
 Аналіз прибутковості діяльності	✓ Високі показники ROA та ROE ✓ Стабільне зростання чистого прибутку	• Поступове зниження рентабельності капіталу	 • Ризик скорочення доходності внаслідок економічної нестабільності	 • Підвищення ефективності активних операцій • Оптимізація витрат • Розвиток нових банківських продуктів
 Аналіз пруденційних нормативів	✓ Стабільне дотримання нормативів НБУ ✓ Достатній рівень капіталізації та валютної стійкості	• Поступове зростання концентрації великих кредитних ризиків	 • Ризик концентрації кредитного портфеля • Валютні ризики	 • Посилення диверсифікації кредитних вкладень • Удосконалення системи управління валютними ризиками
 Аналіз цифровізації та інновацій	✓ Лідерські позиції у сфері цифрового банкінгу ✓ Активне використання онлайн-сервісів і сучасних технологій	• Висока залежність банківської діяльності від IT-інфраструктури	 • Кіберризки • Ризик витоку даних • Технічні збої	 • Інвестиції у кібербезпеку • Розвиток систем захисту інформації • Резервування цифрової інфраструктури
 Аналіз антикризового управління в умовах війни	✓ Висока адаптивність до воєнних умов ✓ Збереження стабільності діяльності та клієнтської довіри	• Зростання операційних та воєнних ризиків	 • Воєнні ризики • Валютні шоки • Погіршення платоспроможності клієнтів	 • Удосконалення антикризового ризик-менеджменту • Проведення стрес-тестування • Розвиток системи оперативного моніторингу ризиків

*власна розробка автора

Отже, результати комплексного аналізу діяльності АТ КБ «ПриватБанк», наведені у табл. 2.2, свідчать про достатньо високий рівень фінансової стійкості, ліквідності, капіталізації та ефективності функціонування банківської установи упродовж 2022–2025 рр. Проведене дослідження дозволило встановити, що банк зберігає лідерські позиції у банківському секторі України, демонструє стабільне зростання активів, депозитної бази та прибутковості, а

також забезпечує дотримання основних пруденційних нормативів НБУ навіть в умовах воєнно-економічної нестабільності.

У процесі аналізу було виявлено значні переваги діяльності банку, серед яких — високий рівень цифровізації, ефективне управління ліквідністю, стабільна ресурсна база, достатній рівень капіталізації та активне впровадження сучасних фінансових технологій. Водночас дослідження показало наявність окремих проблемних аспектів, пов'язаних із високою часткою коштів до запитання, підвищеним рівнем кредитних ризиків, залежністю від ІТ-інфраструктури та впливом воєнних і валютних ризиків на фінансову діяльність банку.

Особливу увагу у структурі виявлених загроз займають кредитні, ліквідні, валютні та кіберризики, які в умовах цифровізації та воєнного стану можуть суттєво впливати на рівень фінансової безпеки банківської установи. У зв'язку з цим важливого значення набуває подальше вдосконалення системи ризик-менеджменту, диверсифікація активних операцій, підвищення рівня кібербезпеки, оптимізація структури ресурсної бази та посилення механізмів антикризового управління.

Загалом результати проведеного аналізу підтверджують, що АТ КБ «ПриватБанк» має достатній рівень фінансової безпеки та володіє значним потенціалом для подальшого розвитку й підтримання стабільності діяльності в умовах сучасних економічних викликів. Ефективне поєднання фінансової стійкості, цифрової трансформації, адаптивності до кризових умов та сучасних механізмів управління ризиками створює передумови для зміцнення конкурентних позицій банку та підвищення рівня його фінансової безпеки у довгостроковій перспективі.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

3.1. Стратегічні засади забезпечення фінансової безпеки банківських установ

Сучасний етап розвитку банківської системи характеризується високим рівнем нестабільності фінансового середовища, посиленням конкуренції, цифровою трансформацією банківських послуг та зростанням кількості ризиків, що впливають на ефективність функціонування банківських установ. У таких умовах особливого значення набуває забезпечення фінансової безпеки банку, оскільки саме вона формує основу стабільності, надійності та довгострокового розвитку банківської діяльності. Фінансова безпека є важливою складовою системи економічної безпеки банку та визначає рівень його здатності протистояти внутрішнім і зовнішнім загрозам, зберігати фінансову стійкість та забезпечувати ефективне функціонування в умовах постійних змін економічного середовища.

Стратегічне управління фінансовою безпекою банку являє собою систему довгострокових управлінських рішень і заходів, спрямованих на підтримання стабільності банківської установи, мінімізацію ризиків та створення умов для її стійкого розвитку. Його основною метою є забезпечення такого рівня фінансової захищеності, який дозволяє банку ефективно функціонувати навіть за умов нестабільного зовнішнього середовища та кризових явищ у фінансовій системі.

Фінансова безпека банку відображає здатність установи забезпечувати стабільність власної діяльності, підтримувати належний рівень ліквідності, платоспроможності, прибутковості та фінансової стійкості. Вона також характеризує рівень захищеності фінансових інтересів банку, його клієнтів, вкладників та інвесторів від можливих загроз і ризиків. У сучасних умовах

фінансова безпека банку безпосередньо залежить від ефективності системи ризик-менеджменту, якості стратегічного планування та здатності швидко адаптуватися до змін зовнішнього середовища.

Одним із головних чинників необхідності стратегічного забезпечення фінансової безпеки є високий рівень ризиковості банківської діяльності. Банки здійснюють управління значними обсягами фінансових ресурсів, виконують посередницькі функції на фінансовому ринку та забезпечують функціонування платіжної системи держави. У зв'язку з цим будь-які негативні зміни макроекономічного середовища можуть суттєво впливати на їхню діяльність. До основних загроз фінансовій безпеці банків належать кредитні, валютні, процентні, інвестиційні, операційні, інформаційні та кіберризики.

Особливої актуальності питання забезпечення фінансової безпеки набувають в умовах цифровізації банківського сектору. Активне використання цифрових технологій, дистанційного банківського обслуговування, мобільних додатків, хмарних сервісів та систем електронних платежів створює не лише нові можливості для розвитку банківської діяльності, але й формує додаткові загрози, пов'язані з кібербезпекою та захистом інформаційних ресурсів. Зростання масштабів кібератак, фінансового шахрайства та несанкціонованого доступу до банківських систем вимагає впровадження сучасних механізмів захисту фінансової інформації та вдосконалення системи управління фінансовою безпекою [11].

Стратегія забезпечення фінансової безпеки банку являє собою комплексний довгостроковий план дій, спрямований на захист фінансових інтересів банківської установи, мінімізацію ризиків, підтримання фінансової стабільності та забезпечення ефективного розвитку банку. Така стратегія повинна враховувати специфіку діяльності банку, рівень його фінансової стійкості, конкурентне середовище, макроекономічні тенденції та потенційні загрози.

Реалізація стратегічного підходу до забезпечення фінансової безпеки дозволяє банківським установам своєчасно виявляти ризики, прогнозувати

можливі кризові ситуації та формувати ефективні механізми реагування на негативні зміни зовнішнього середовища. Крім того, стратегічне управління сприяє підвищенню ефективності використання фінансових ресурсів, оптимізації структури активів і пасивів банку та зміцненню його ринкових позицій.

У системі стратегічного забезпечення фінансової безпеки банків важливе місце займає управління фінансовими ризиками. Ефективний ризик-менеджмент передбачає ідентифікацію, оцінювання, моніторинг та контроль ризиків, які можуть негативно впливати на діяльність банківської установи. Особливу увагу банки приділяють кредитному ризику, оскільки саме кредитні операції є одним із головних джерел формування доходів та водночас основною сферою виникнення фінансових втрат.

Важливим елементом стратегічного забезпечення фінансової безпеки є підтримання достатнього рівня капіталізації банку. Наявність достатнього обсягу власного капіталу дозволяє банку покривати можливі збитки, підтримувати ліквідність та забезпечувати стабільність функціонування навіть за умов фінансових криз. У сучасних умовах банки повинні дотримуватися вимог регуляторних органів щодо достатності капіталу, ліквідності та управління ризиками, що є важливою умовою забезпечення їх фінансової безпеки [14].

Одним із ключових напрямів забезпечення фінансової безпеки банків є формування ефективної системи внутрішнього контролю та фінансового моніторингу. Така система повинна забезпечувати своєчасне виявлення відхилень у діяльності банку, оцінювання ефективності управлінських рішень та контроль за виконанням стратегічних цілей. Ефективний внутрішній контроль сприяє підвищенню прозорості банківської діяльності, зменшенню рівня фінансових порушень та мінімізації операційних ризиків.

Важливим елементом стратегічного управління фінансовою безпекою банківських установ є формування цілісної моделі забезпечення фінансової безпеки, яка дозволяє комплексно поєднати цілі, інструменти, механізми

управління ризиками та напрями стратегічного розвитку банку. У сучасних умовах нестабільності фінансового середовища, цифровізації банківської діяльності та зростання кількості внутрішніх і зовнішніх загроз банки повинні використовувати системний підхід до організації фінансової безпеки. Саме тому доцільним є формування концептуальної моделі стратегії забезпечення фінансової безпеки банківських установ, яка відображає взаємозв'язок між ключовими елементами системи фінансової безпеки та механізмами її реалізації.

На основі проведеного дослідження було сформовано концептуальну модель формування та реалізації стратегії забезпечення фінансової безпеки банківських установ, яка представлена на рис. 3.1:

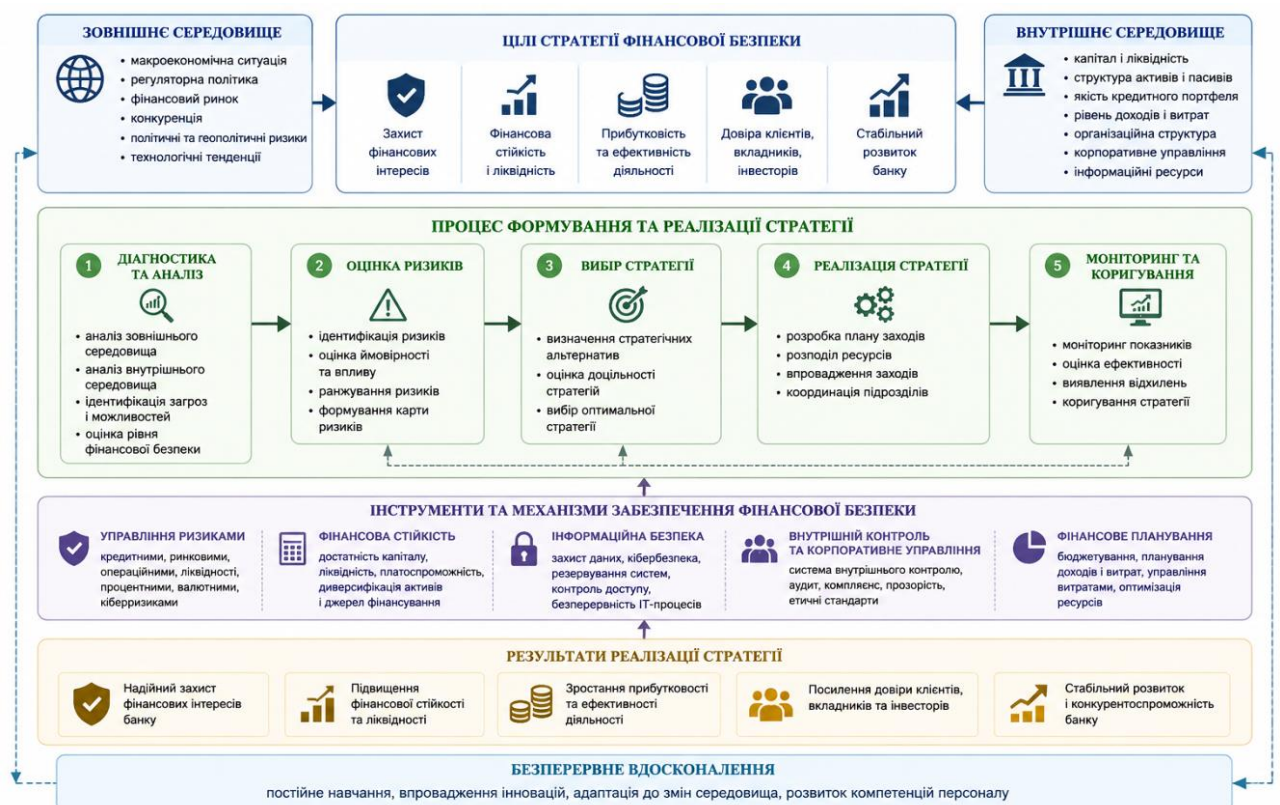

Рис. 3.1. Концептуальна модель формування та реалізації стратегії забезпечення фінансової безпеки банківських установ

*власна розробка автора

Запропонована модель відображає комплексний підхід до організації системи фінансової безпеки банку та ґрунтується на поєднанні стратегічного управління, ризик-менеджменту, фінансового контролю, інформаційної безпеки та механізмів адаптації банку до змін зовнішнього середовища. Структура моделі побудована таким чином, щоб забезпечити логічний взаємозв'язок між факторами впливу, стратегічними цілями, процесом реалізації стратегії та очікуваними результатами забезпечення фінансової безпеки банківської установи.

У верхній частині моделі відображено зовнішнє та внутрішнє середовище функціонування банку, які формують систему факторів впливу на рівень фінансової безпеки. До зовнішніх факторів належать макроекономічна ситуація, регуляторна політика держави, стан фінансового ринку, конкурентне середовище, геополітичні ризики та технологічні зміни. Внутрішнє середовище охоплює структуру активів і пасивів банку, рівень капіталізації, ліквідності, якість кредитного портфеля, ефективність корпоративного управління та стан інформаційних ресурсів. Саме взаємодія цих факторів визначає рівень стійкості банківської установи та потребу у формуванні відповідної стратегії фінансової безпеки.

Центральне місце в моделі займають стратегічні цілі забезпечення фінансової безпеки банку. До основних цілей належать захист фінансових інтересів банку, забезпечення фінансової стійкості та ліквідності, підвищення ефективності діяльності, зміцнення довіри клієнтів, вкладників та інвесторів, а також забезпечення стабільного розвитку банківської установи. Реалізація зазначених цілей спрямована на формування ефективної системи управління ризиками та підтримання конкурентоспроможності банку у довгостроковій перспективі [20].

Важливою складовою запропонованої моделі є процес формування та реалізації стратегії фінансової безпеки, який включає декілька взаємопов'язаних етапів. Перший етап передбачає проведення комплексної діагностики та аналізу фінансового стану банку, оцінювання зовнішнього і

внутрішнього середовища, а також виявлення потенційних загроз і можливостей розвитку. На цьому етапі здійснюється оцінка рівня фінансової стійкості банку, його ліквідності, платоспроможності та прибутковості.

Другий етап пов'язаний із ідентифікацією та оцінюванням фінансових ризиків. У межах цього етапу банк визначає ймовірність виникнення ризиків, рівень їхнього впливу на діяльність установи та формує карту ризиків. Особлива увага приділяється кредитним, валютним, процентним, операційним та кіберризикам, оскільки саме вони мають найбільший вплив на фінансову безпеку банку.

Наступний етап передбачає вибір оптимальної стратегії забезпечення фінансової безпеки. Залежно від рівня загроз, фінансового стану банку та умов функціонування можуть застосовуватися стратегія стабілізації, адаптаційна, трансформаційна або комплексна стратегія. Вибір конкретної стратегії здійснюється на основі оцінювання ефективності можливих управлінських рішень та їх відповідності стратегічним цілям банківської установи.

На етапі реалізації стратегії відбувається впровадження комплексу заходів, спрямованих на мінімізацію ризиків, зміцнення фінансової стійкості банку, удосконалення системи внутрішнього контролю та підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами. Важливу роль на цьому етапі відіграє координація діяльності структурних підрозділів банку та забезпечення ефективного розподілу фінансових ресурсів.

Заключним етапом моделі є моніторинг та коригування стратегії забезпечення фінансової безпеки. Він передбачає постійний контроль за рівнем фінансової безпеки банку, оцінювання результативності реалізованих заходів, виявлення відхилень та своєчасне внесення змін до стратегії відповідно до змін зовнішнього середовища. Такий підхід забезпечує гнучкість системи фінансової безпеки та дозволяє банку адаптуватися до нових викликів і ризиків.

Окреме місце в моделі займають інструменти та механізми забезпечення фінансової безпеки банківської установи. До них належать система управління ризиками, забезпечення фінансової стійкості, механізми інформаційної та

кібербезпеки, внутрішній контроль, корпоративне управління та фінансове планування. Застосування зазначених інструментів дозволяє банкам своєчасно реагувати на загрози, підвищувати ефективність управління активами і пасивами та забезпечувати стабільність функціонування банківської установи.

Особливого значення в умовах цифрової трансформації набуває забезпечення інформаційної та кібербезпеки банків. У сучасних умовах активне використання цифрових технологій, дистанційного банківського обслуговування, мобільних додатків та електронних платіжних систем формує нові загрози для фінансової безпеки банківських установ. Саме тому в межах запропонованої моделі важливу роль відіграють механізми захисту інформаційних ресурсів, контролю доступу до банківських систем та забезпечення безперервності функціонування ІТ-інфраструктури банку [17].

Результатом реалізації стратегії забезпечення фінансової безпеки, відповідно до запропонованої моделі, є підвищення рівня фінансової стійкості банку, зміцнення ліквідності та платоспроможності, зростання прибутковості діяльності, посилення довіри клієнтів та інвесторів, а також забезпечення стабільного розвитку банківської установи. Крім того, ефективна система фінансової безпеки сприяє підвищенню конкурентоспроможності банку та формуванню його позитивної ділової репутації на фінансовому ринку.

Таким чином, запропонована концептуальна модель формування та реалізації стратегії забезпечення фінансової безпеки банківських установ дозволяє комплексно відобразити процес управління фінансовою безпекою банку, визначити основні етапи реалізації стратегії, інструменти управління ризиками та очікувані результати функціонування системи фінансової безпеки. Її використання сприятиме підвищенню ефективності стратегічного управління банком, забезпеченню його фінансової стійкості та адаптації до сучасних викликів розвитку фінансового сектору.

3.2. Цифрові технології у забезпеченні фінансової безпеки банків в умовах воєнного стану

В умовах воєнного стану банківська система України функціонує під впливом значної кількості дестабілізуючих факторів, серед яких особливу загрозу становлять кіберризики, порушення безперервності банківських операцій, зростання кредитних ризиків, валютна нестабільність та посилення фінансової невизначеності. За таких умов забезпечення фінансової безпеки банківських установ потребує впровадження сучасних цифрових технологій, які дозволяють підвищити стійкість банківської діяльності, удосконалити систему управління ризиками та забезпечити безперервність надання фінансових послуг. Особливого значення набуває використання інноваційних цифрових інструментів у діяльності АТ КБ «ПриватБанк», який є одним із найбільших системно важливих банків України та відіграє ключову роль у забезпеченні стабільності фінансового сектору держави.

У сучасних умовах цифровізація банківської діяльності виступає не лише чинником підвищення конкурентоспроможності банку, але й важливим елементом системи фінансової безпеки. Використання цифрових технологій дозволяє АТ КБ «ПриватБанк» автоматизувати внутрішні процеси, підвищити ефективність фінансового моніторингу, мінімізувати операційні ризики та забезпечити оперативне реагування на потенційні загрози. Особливої актуальності це набуває в умовах воєнного стану, коли стабільність функціонування банківської системи безпосередньо впливає на економічну безпеку держави.

Одним із ключових напрямів зміцнення фінансової безпеки АТ КБ «ПриватБанк» є розвиток концепції відкритого банкінгу (Open Banking). Використання відкритих API та інтеграція банківських сервісів із цифровими платформами, фінтех-компаніями та платіжними системами дозволяє банку суттєво розширити можливості дистанційного обслуговування клієнтів, удосконалити систему управління фінансовими потоками та забезпечити

гнучкість надання банківських послуг. Упровадження Open Banking створює передумови для формування персоналізованих фінансових продуктів, підвищення рівня клієнтського сервісу та оптимізації каналів отримання доходів банку.

Важливим елементом цифрової трансформації системи фінансової безпеки є використання технологій штучного інтелекту та машинного навчання. Інтеграція AI-рішень у діяльність АТ КБ «ПриватБанк» дозволяє автоматизувати процеси оцінювання кредитоспроможності клієнтів, прогнозування фінансових ризиків та виявлення підозрілих транзакцій. Системи штучного інтелекту здатні в режимі реального часу аналізувати великі масиви фінансової інформації, формувати поведінкові моделі клієнтів та визначати потенційні загрози фінансовій безпеці банку [12].

Застосування алгоритмів машинного навчання дає можливість своєчасно ідентифікувати шахрайські операції, прогнозувати ймовірність дефолтів за кредитами та оптимізувати процес формування резервів під кредитні ризики. Це сприяє зниженню частки проблемної заборгованості, підвищенню ефективності управління кредитним портфелем та зміцненню фінансової стійкості АТ КБ «ПриватБанк». Крім того, цифрові аналітичні системи дозволяють банку оперативно реагувати на зміни фінансового стану клієнтів та коригувати політику ризик-менеджменту відповідно до сучасних викликів.

Особливу роль у системі фінансової безпеки банківських установ відіграє використання Big Data-аналітики. Сучасні цифрові платформи забезпечують можливість збору та обробки значних обсягів структурованої та неструктурованої інформації, отриманої з мобільних застосунків, онлайн-банкінгу, транзакційних систем та цифрових каналів комунікації з клієнтами. На основі аналізу великих даних АТ КБ «ПриватБанк» може формувати деталізовані поведінкові профілі клієнтів, прогнозувати їх фінансові потреби та своєчасно виявляти аномальні операції.

Використання Big Data-технологій також сприяє персоналізації банківських послуг, підвищенню ефективності маркетингових стратегій та

зміцненню конкурентних позицій банку на фінансовому ринку. Крім того, аналітика великих даних дозволяє більш точно оцінювати кредитні ризики, прогнозувати фінансову поведінку позичальників та мінімізувати ризики фінансових втрат.

В умовах воєнного стану одним із найважливіших напрямів забезпечення фінансової безпеки банків є розвиток систем кіберзахисту. Активізація кібератак на фінансовий сектор України потребує впровадження комплексних механізмів захисту інформаційної інфраструктури банківських установ. У зв'язку з цим АТ КБ «ПриватБанк» доцільно посилювати систему кібербезпеки шляхом використання багаторівневого захисту інформаційних систем, сучасних методів шифрування даних, систем моніторингу мережевої активності та інструментів виявлення кіберзагроз у режимі реального часу.

Одним із перспективних напрямів зміцнення цифрової безпеки є використання блокчейн-технологій у банківській діяльності. Застосування блокчейну дозволяє забезпечити високий рівень захисту фінансових транзакцій, створити прозору систему збереження інформації та мінімізувати ризики несанкціонованого втручання у фінансові операції. Децентралізована структура блокчейн-систем забезпечує незмінність записів та підвищує рівень довіри до банківських сервісів.

Важливим елементом системи цифрової безпеки АТ КБ «ПриватБанк» є використання біометричних технологій ідентифікації клієнтів. Застосування біометричної автентифікації на основі розпізнавання обличчя, відбитків пальців або поведінкових характеристик користувачів дозволяє суттєво знизити ризики шахрайства, несанкціонованого доступу до банківських рахунків та використання персональних даних клієнтів. Біометричні системи забезпечують високий рівень захисту доступу до цифрових банківських сервісів та підвищують безпечність проведення фінансових операцій [18].

Одним із сучасних напрямів розвитку цифрової інфраструктури банківських послуг є впровадження технології Tap to Phone, яка дозволяє здійснювати безконтактні платежі за допомогою смартфонів без використання

традиційних POS-терміналів. Використання такої технології сприяє розвитку безготівкових розрахунків, зменшенню витрат на обслуговування платіжної інфраструктури та розширенню доступу малого і середнього бізнесу до сучасних фінансових сервісів. Для АТ КБ «ПриватБанк» розвиток таких цифрових рішень сприятиме зміцненню позицій на ринку платіжних послуг та підвищенню рівня фінансової інклюзії населення.

У сучасних умовах важливого значення набуває інтеграція банківських систем із державними цифровими платформами. Зокрема, взаємодія АТ КБ «ПриватБанк» із цифровою платформою Дія дозволяє автоматизувати процеси ідентифікації та верифікації клієнтів, скоротити адміністративні витрати та підвищити ефективність дистанційного обслуговування. Використання цифрових державних сервісів забезпечує оперативний доступ до актуальної інформації про клієнтів, підвищує точність оцінювання ризиків та сприяє мінімізації шахрайських схем.

Доцільним напрямом підвищення фінансової безпеки банку є також використання хмарних технологій та резервних дата-центрів. В умовах воєнного стану забезпечення безперервності функціонування банківських інформаційних систем є критично важливим завданням. Використання хмарної інфраструктури дозволяє АТ КБ «ПриватБанк» забезпечити надійне резервне збереження даних, підтримувати стабільність роботи цифрових сервісів та оперативно відновлювати функціонування інформаційних систем у разі надзвичайних ситуацій.

Крім того, важливим елементом зміцнення фінансової безпеки банківської установи є автоматизація внутрішнього контролю та фінансового моніторингу. Використання сучасних цифрових систем дозволяє банку здійснювати постійний контроль за фінансовими операціями, оперативно виявляти порушення та забезпечувати дотримання регуляторних вимог. Автоматизовані системи моніторингу сприяють підвищенню ефективності боротьби з відмиванням коштів, фінансуванню тероризму та іншими фінансовими правопорушеннями [19].

Важливим практичним напрямом забезпечення фінансової безпеки АТ КБ «ПриватБанк» є розвиток цифрової грамотності працівників та клієнтів банку. Значна кількість кіберінцидентів виникає через недостатню обізнаність користувачів щодо правил безпечного використання цифрових сервісів. Саме тому проведення навчальних програм, тренінгів з кібербезпеки та інформаційних кампаній щодо захисту персональних даних сприятиме зниженню ризиків цифрового шахрайства та підвищенню рівня безпеки банківських операцій.

Узагальнення практичних напрямів використання цифрових технологій для зміцнення фінансової безпеки АТ КБ «ПриватБанк» доцільно представити у вигляді схематичної моделі, наведеної на рис. 3.2, яка комплексно відображає основні інструменти цифрової трансформації банківської діяльності, очікуваний вплив їх упровадження на рівень фінансової безпеки банку та ключові практичні заходи реалізації в умовах воєнного стану.

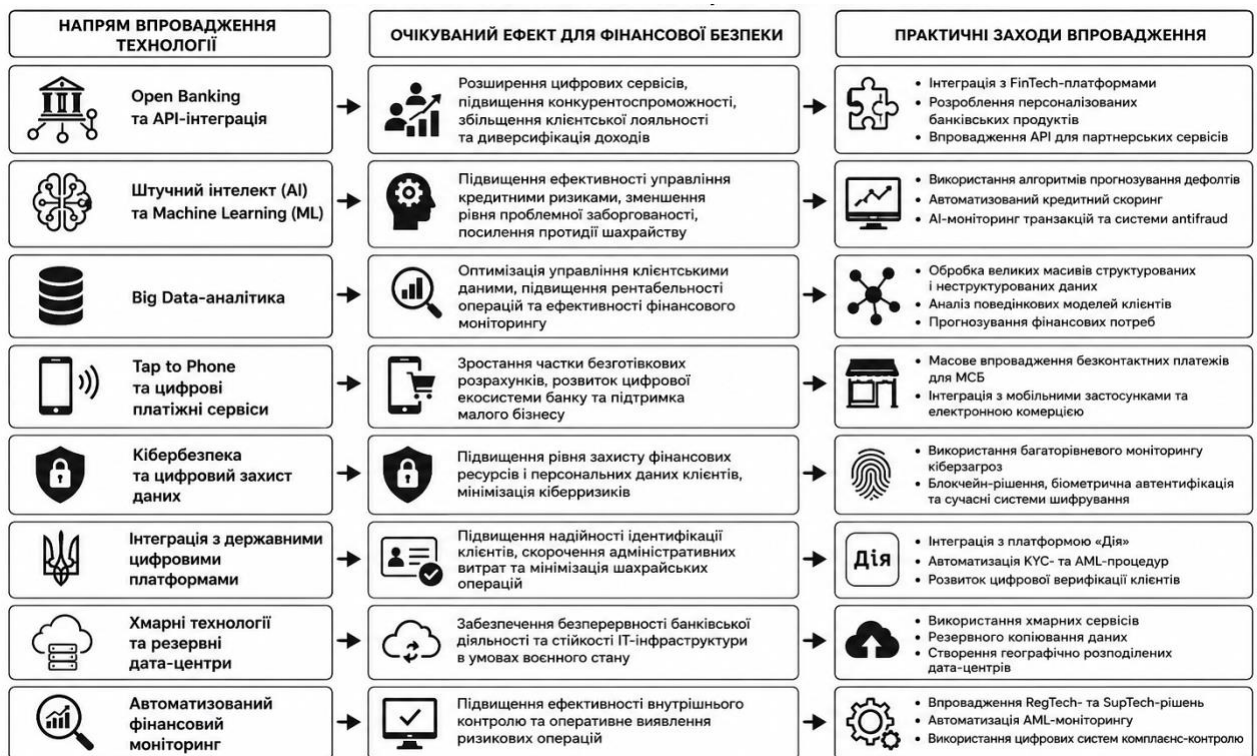

Рис. 3.2. Інструменти та заходи зміцнення фінансової безпеки АТ КБ

«ПриватБанк» на основі цифрових технологій

*власна розробка автора

Перспективним напрямом зміцнення фінансової безпеки АТ КБ «ПриватБанк» є активне впровадження систем прогнозної аналітики та інтелектуального моделювання фінансових ризиків. Використання сучасних цифрових алгоритмів дає можливість не лише оцінювати потенційний рівень кредитних втрат або ймовірність виникнення шахрайських операцій, але й формувати альтернативні сценарії розвитку фінансового стану банку в умовах змін макроекономічного середовища, валютної нестабільності чи кризових явищ на фінансовому ринку. Застосування прогнозних моделей дозволяє банку своєчасно адаптувати систему ризик-менеджменту, створювати резервні механізми фінансової стійкості та підвищувати готовність до можливих кризових ситуацій.

Важливим елементом удосконалення системи фінансової безпеки АТ КБ «ПриватБанк» є розвиток технологій поведінкової аналітики клієнтів. Аналіз транзакційної активності користувачів, географічних параметрів платежів, часових характеристик фінансових операцій та індивідуальних моделей поведінки дозволяє автоматизованим системам своєчасно виявляти підозрілі або нетипові операції. У разі виявлення аномальної активності цифрові платформи можуть автоматично запускати механізми додаткової перевірки або тимчасового блокування операцій. Такий підхід сприяє суттєвому скороченню фінансових втрат від шахрайства, підвищує ефективність превентивного контролю та мінімізує потребу у втручанні персоналу в рутинні процеси моніторингу.

Одним із перспективних інноваційних напрямів для АТ КБ «ПриватБанк» є використання технології Digital Twin, або цифрових двійників банківських процесів. Створення віртуальних моделей окремих фінансових операцій, бізнес-процесів чи цифрових сервісів дозволяє проводити тестування нових продуктів та оцінювання потенційних ризиків у безпечному цифровому середовищі без впливу на реальні фінансові потоки банку. Така технологія забезпечує можливість моделювання кризових сценаріїв, оцінювання ефективності нових фінансових рішень та оперативного вдосконалення

внутрішніх процесів. Крім того, використання цифрових двійників сприяє скороченню операційних ризиків і прискорює впровадження інноваційних банківських продуктів.

Важливого значення для зміцнення фінансової безпеки АТ КБ «ПриватБанк» набуває також автоматизований моніторинг ризиків партнерів і контрагентів. У сучасних умовах ефективність діяльності банку значною мірою залежить від надійності FinTech-партнерів, постачальників IT-рішень та інших учасників цифрової екосистеми. Використання систем Supplier Risk Management дозволяє в режимі реального часу здійснювати оцінювання фінансової стійкості контрагентів, рівня їх кіберзахисту та ділової репутації. Такий підхід сприяє своєчасному виявленню потенційних загроз, мінімізує ризики порушення фінансової дисципліни партнерів та забезпечує стабільність операційної діяльності банку навіть у кризових умовах.

Суттєвий потенціал для підвищення ефективності системи фінансової безпеки має розвиток цифрових платформ навчання персоналу. Використання інтерактивних симуляторів, цифрових кейсів, VR- та AR-технологій дозволяє працівникам АТ КБ «ПриватБанк» відпрацьовувати алгоритми реагування на кіберінциденти, фінансові загрози та кризові ситуації в умовах максимально наближених до реальних. Такі технології сприяють формуванню практичних навичок швидкого реагування, підвищують рівень професійної підготовки персоналу та знижують вплив людського фактора у процесах управління фінансовими ризиками. Крім того, інтерактивні цифрові тренінги сприяють розвитку корпоративної культури безпеки в банківській установі [17].

Одним із найбільш перспективних напрямів розвитку системи фінансової безпеки є використання адаптивних платформ кіберзахисту на основі технологій штучного інтелекту та машинного навчання. Такі системи здатні автоматично аналізувати поведінку користувачів і потенційних кіберзлочинців, прогнозувати можливі атаки та оперативно змінювати параметри безпеки залежно від рівня загрози. Використання інтелектуальних систем кібермоніторингу дозволяє АТ КБ «ПриватБанк» значно підвищити швидкість

реагування на кіберінциденти, скоротити ймовірність втрати даних та забезпечити безперервність функціонування цифрових банківських сервісів.

У сучасних умовах важливим стратегічним напрямом розвитку банківської системи є інтеграція цифрових технологій із ESG-орієнтованими підходами до управління банком. Для АТ КБ «ПриватБанк» використання цифрових аналітичних платформ для оцінювання екологічних, соціальних та управлінських ризиків дозволить підвищити прозорість фінансової діяльності, мінімізувати репутаційні втрати та посилити довіру клієнтів і міжнародних партнерів. Аналіз ESG-факторів у процесі оцінювання інвестиційних проєктів та кредитних операцій сприятиме зниженню довгострокових фінансових ризиків, зміцненню стійкості банку та залученню додаткових інвестиційних ресурсів.

Таким чином, подальше впровадження інноваційних цифрових технологій, інтелектуальних систем прогнозування ризиків, поведінкової аналітики, адаптивного кіберзахисту та ESG-орієнтованих цифрових рішень створює необхідні передумови для підвищення рівня фінансової безпеки АТ КБ «ПриватБанк». Комплексна цифрова трансформація системи управління ризиками дозволить банку забезпечити стабільність функціонування, мінімізувати потенційні фінансові втрати та підвищити рівень стійкості до сучасних економічних і кіберзагроз.

В умовах активної цифрової трансформації банківського сектору забезпечення належного рівня фінансової безпеки потребує застосування комплексного підходу, який поєднує сучасні технологічні рішення, ефективні механізми управління ризиками та стратегічні напрями розвитку банківської діяльності. Для АТ КБ «ПриватБанк» одним із ключових пріоритетів є підтримання стабільності фінансових операцій, забезпечення надійного захисту цифрової інфраструктури, зміцнення довіри клієнтів та підвищення конкурентоспроможності банку в умовах воєнного стану та нестабільного економічного середовища.

Сучасна система фінансової безпеки АТ КБ «ПриватБанк» дедалі більше орієнтується на використання інноваційних FinTech-рішень, серед яких важливе місце займають технології Open Banking, штучний інтелект та Machine Learning, Big Data-аналітика, цифрові платіжні сервіси, системи кіберзахисту та інтеграція банківських платформ із державними цифровими сервісами. Використання таких інструментів дозволяє не лише автоматизувати банківські процеси, але й підвищити ефективність управління фінансовими ризиками та забезпечити безперервність надання фінансових послуг.

Одним із найбільш перспективних напрямів розвитку АТ КБ «ПриватБанк» є впровадження концепції відкритого банкінгу (Open Banking). Використання відкритих API та інтеграція банківських сервісів із цифровими екосистемами відповідно до європейських стандартів PSD2 створює умови для розширення функціоналу дистанційного обслуговування клієнтів, підвищення рівня персоналізації фінансових продуктів та формування нових джерел доходів банку. Open Banking дозволяє АТ КБ «ПриватБанк» більш ефективно взаємодіяти з FinTech-компаніями, платіжними платформами та цифровими сервісами, забезпечуючи автоматизацію обробки фінансових даних та підвищення швидкості банківських операцій [16].

Завдяки інтеграції з цифровими платформами банк отримує можливість удосконалювати механізми управління клієнтськими рахунками, оптимізувати процеси проведення транзакцій та покращувати якість фінансового моніторингу. Крім того, розвиток відкритого банкінгу сприятиме розширенню клієнтської бази АТ КБ «ПриватБанк», збільшенню обсягів комісійних доходів та зміцненню позицій банку на ринку цифрових фінансових послуг у середньостроковій перспективі.

Важливим інструментом зміцнення фінансової безпеки банку є впровадження технологій штучного інтелекту та машинного навчання. Використання AI/ML-рішень дозволяє АТ КБ «ПриватБанк» автоматизувати процеси кредитного скорингу, аналізу транзакційної активності та прогнозування фінансових ризиків. Сучасні алгоритми здатні обробляти великі

масиви інформації у режимі реального часу, формувати поведінкові моделі клієнтів та визначати потенційні ризики ще на ранніх етапах їх виникнення.

Інтеграція штучного інтелекту у систему оцінювання кредитоспроможності позичальників дозволяє банку підвищити точність аналізу фінансового стану клієнтів та своєчасно виявляти ризики неплатоспроможності. У перспективі це сприятиме зменшенню рівня проблемної кредитної заборгованості, оптимізації витрат на формування резервів та зміцненню фінансової стійкості АТ КБ «ПриватБанк». Крім того, AI-технології дозволяють суттєво підвищити ефективність системи протидії шахрайству шляхом автоматизованого моніторингу підозрілих операцій та оперативного реагування на потенційні загрози.

Значний потенціал для підвищення ефективності фінансової безпеки має використання Big Data-аналітики та систем персоналізації клієнтського досвіду. Обробка структурованих і неструктурованих даних, отриманих із мобільного банкінгу, цифрових платформ та транзакційних систем, дозволяє АТ КБ «ПриватБанк» формувати деталізовані профілі клієнтів та прогнозувати їх фінансові потреби. На основі поведінкової аналітики банк може пропонувати персоналізовані фінансові продукти та оптимізувати комунікацію з користувачами цифрових сервісів.

Використання Big Data-технологій також сприяє підвищенню ефективності маркетингових кампаній, розширенню клієнтської бази та збільшенню рівня використання мобільного банкінгу. У довгостроковій перспективі це забезпечує зростання комісійних доходів банку, підвищення рентабельності та зміцнення фінансової стійкості АТ КБ «ПриватБанк».

Одним із ключових елементів забезпечення фінансової безпеки банківської установи є розвиток систем кіберзахисту та цифрової безпеки. В умовах воєнного стану та зростання кількості кібератак на фінансовий сектор АТ КБ «ПриватБанк» потребує постійного вдосконалення механізмів захисту інформаційних ресурсів і цифрової інфраструктури. Упровадження багаторівневої автентифікації, біометричних технологій, систем шифрування

даних та блокчейн-рішень дозволяє суттєво підвищити рівень захисту фінансових операцій і персональної інформації клієнтів.

Використання біометричної автентифікації на основі розпізнавання обличчя, голосу чи відбитків пальців забезпечує додатковий рівень безпеки під час доступу до цифрових сервісів банку. Водночас застосування блокчейн-технологій сприяє підвищенню прозорості фінансових операцій та мінімізації ризиків несанкціонованого втручання у банківські системи. У результаті впровадження сучасних систем кіберзахисту очікується суттєве скорочення кількості кіберінцидентів та підвищення рівня довіри клієнтів до цифрових сервісів АТ КБ «ПриватБанк».

Перспективним напрямом розвитку цифрової інфраструктури банку є поширення технології Tap to Phone серед підприємств малого та середнього бізнесу. Використання смартфонів як інструменту для приймання безконтактних платежів дозволяє суттєво зменшити витрати підприємців на придбання POS-терміналів та стимулює розвиток безготівкових розрахунків. Для АТ КБ «ПриватБанк» упровадження таких цифрових сервісів створює додаткові можливості для розширення ринку платіжних послуг, збільшення кількості транзакцій та залучення нових клієнтів [14].

Важливим елементом цифрової трансформації банківської діяльності є інтеграція АТ КБ «ПриватБанк» із державними цифровими платформами. Зокрема, взаємодія з платформою Дія дозволяє автоматизувати процедури ідентифікації та верифікації клієнтів, скоротити адміністративні витрати та підвищити ефективність дистанційного обслуговування. Автоматизовані цифрові сервіси спрощують процес відкриття рахунків, отримання банківських послуг та підвищують рівень цифрової довіри до банку.

Комплексне впровадження сучасних фінансових технологій формує інтегровану систему управління фінансовою безпекою АТ КБ «ПриватБанк», яка поєднує цифрові інновації, аналітичні інструменти та механізми захисту фінансових ресурсів. Системний підхід до цифрової трансформації дозволяє банку підвищити ефективність управління ризиками, забезпечити стабільність

фінансових показників та зміцнити конкурентні позиції на ринку банківських послуг у 2026–2028 роках.

Узагальнення основних напрямів розвитку фінансових технологій, практичних заходів реалізації, очікуваних результатів та ключових показників ефективності доцільно представити у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Напрями розвитку фінансових технологій у системі забезпечення фінансової безпеки АТ КБ «ПриватБанк» та прогнозовані результати їх впровадження у 2026–2028 рр.

НАПРЯМ РОЗВИТКУ FINTECH	ПРАКТИЧНІ ЗАХОДИ ВПРОВАДЖЕННЯ	ОЧІКУВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ	КЛЮЧОВІ ПОКАЗНИКИ (KPI)	СТРАТЕГІЧНА ПЕРСПЕКТИВА
 Відкритий банкінг (Open Banking)	• Інтеграція з фінтех-екосистемами та сторонніми сервісами на основі PSD2	 Розширення спектра цифрових послуг, залучення нових клієнтів	• +20% нових клієнтів до 2028 р. • Зростання доходів від комісійних операцій на 15%	 Зміцнення конкурентних позицій у роздрібному сегменті
 Штучний інтелект та машинне навчання	• Використання AI/ML у скорингу та моніторингу транзакцій	 Зниження рівня проблемних кредитів (NPL), підвищення точності оцінки ризиків	• Зменшення NPL до 8% у 2028 р. • Скорочення витрат на формування резервів на 10%	 Підвищення фінансової стійкості банку
 Big Data та персоналізація	• Використання аналітики поведінки клієнтів у реальному часі	 Зростання клієнтської лояльності та прибутковості	• +25% активних користувачів мобільного банкінгу • +18% доходів від комісійних операцій	 Розширення клієнтської бази, зростання рентабельності
 Кіберзахист та цифрова безпека	• Біометрія • Блокчейн-клієнція • Багаторівнева аутентифікація	 Зменшення кіберінцидентів та шахрайських операцій	• Скорочення інцидентів на 40% до 2028 р. • Зростання довіри клієнтів на 15%	 Підвищення рівня фінансової безпеки
 Tap to Phone	• Масове впровадження серед МСБ	 Збільшення кількості безготівкових транзакцій	• +30% транзакцій у сегменті МСБ • Зменшення витрат підприємств на POS-термінали	 Лідерство у сфері безконтактних платежів
 Дія	• Інтеграція з «Дією» та держплатформами	• Автоматизація ідентифікації та верифікації клієнтів	• Спрощення залучення клієнтів та зниження витрат • Скорочення витрат на 12% • Приріст клієнтської бази на 500 тис. осіб	 Посилення позицій у роздрібному секторі, підвищення цифрової довіри

*власна розробка автора

Таким чином, дані табл. 3.1 свідчать про те, що комплексне впровадження сучасних фінансових технологій у діяльність АТ КБ «ПриватБанк» створює необхідні передумови для суттєвого зміцнення системи фінансової безпеки банку в умовах цифрової трансформації та воєнного стану. Використання технологій Open Banking, штучного інтелекту, Big Data-аналітики, цифрових платіжних сервісів, сучасних систем кіберзахисту та інтеграції з державними цифровими платформами сприяє підвищенню

ефективності управління ризиками, оптимізації внутрішніх процесів і забезпеченню стабільності фінансової діяльності банківської установи.

Представлені напрями цифрового розвитку демонструють, що АТ КБ «ПриватБанк» орієнтується на формування інноваційної моделі функціонування банку, у межах якої цифрові технології виступають не лише інструментом автоматизації банківських операцій, але й важливим механізмом забезпечення фінансової стійкості, конкурентоспроможності та захисту фінансових ресурсів. Зокрема, впровадження Open Banking та API-інтеграції дозволить банку розширити спектр цифрових сервісів і збільшити обсяги комісійних доходів, а використання AI/ML-технологій сприятиме підвищенню точності оцінювання кредитних ризиків та скороченню рівня проблемної заборгованості.

Водночас застосування Big Data-аналітики та інструментів цифрової персоналізації забезпечить підвищення клієнтської лояльності, розширення клієнтської бази та зростання рентабельності банківських послуг. Особливого значення для АТ КБ «ПриватБанк» набуває розвиток систем кіберзахисту та цифрової безпеки, оскільки впровадження біометричних технологій, блокчейн-рішень і багаторівневої автентифікації дозволить мінімізувати кіберризики, знизити рівень шахрайських операцій та зміцнити довіру клієнтів до цифрових сервісів банку.

Крім того, розвиток технології Tap to Phone та інтеграція банківських сервісів із платформою Дія створюють умови для розширення безготівкових розрахунків, автоматизації процесів ідентифікації клієнтів та підвищення рівня цифрової взаємодії між банком і користувачами фінансових послуг. Використання хмарних технологій і автоматизованих систем фінансового моніторингу також сприятиме забезпеченню безперервності банківської діяльності та підвищенню ефективності внутрішнього контролю в умовах воєнного стану.

Отже, реалізація запропонованих напрямів цифрової трансформації дозволить АТ КБ «ПриватБанк» не лише зміцнити систему фінансової безпеки,

але й підвищити рівень адаптивності до сучасних економічних і технологічних викликів, забезпечити стабільне функціонування банківської установи та посилити її лідерські позиції на ринку фінансових послуг України у довгостроковій перспективі.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження сформовано комплексне бачення теоретичних, методичних і практичних аспектів забезпечення фінансової безпеки банківських установ в умовах сучасних економічних трансформацій, цифровізації фінансового сектору та воєнного стану. Доведено, що фінансова безпека банків є однією з ключових передумов стабільного функціонування банківської системи держави, забезпечення безперервності фінансових потоків, підтримання довіри клієнтів та ефективного розвитку національної економіки.

У першому розділі роботи досліджено економічну сутність фінансової безпеки банківських установ, визначено її основні функціональні компоненти та обґрунтовано роль системи фінансової безпеки у забезпеченні стабільності банківської діяльності. Встановлено, що фінансова безпека банку є багатокомпонентною категорією, яка охоплює фінансову стійкість, ліквідність, платоспроможність, ефективність ризик-менеджменту, інформаційну та кібербезпеку, а також здатність банківської установи адаптуватися до змін зовнішнього середовища. У роботі систематизовано методичні підходи до оцінювання рівня фінансової безпеки банківського сектору та визначено основні індикатори оцінювання фінансової стійкості банківських установ. Особливу увагу приділено дослідженню інструментарію управління фінансовими ризиками та механізмів їх мінімізації, що дозволило обґрунтувати важливість комплексного підходу до управління кредитними, валютними, процентними, операційними та кіберризиками у сучасних умовах функціонування банківської системи.

У другому розділі здійснено аналітичну оцінку рівня фінансової стійкості та безпеки банківського сектору України. Проведене дослідження засвідчило, що в умовах воєнного стану банківська система України продовжує функціонувати в умовах підвищеного рівня ризиків, пов'язаних із макроекономічною нестабільністю, інфляційними процесами, валютними коливаннями, погіршенням платоспроможності позичальників та зростанням

кіберзагроз. Водночас банківський сектор демонструє здатність до адаптації та підтримання стабільності завдяки ефективній регуляторній політиці, цифровізації банківських послуг та удосконаленню систем ризик-менеджменту.

У межах другого розділу проведено комплексну оцінку фінансово-економічної діяльності та системи управління фінансовою безпекою АТ КБ «ПриватБанк». Аналіз показав, що банк зберігає провідні позиції у банківському секторі України, характеризується високим рівнем цифровізації, значною клієнтською базою та достатнім рівнем фінансової стійкості. Встановлено, що важливими чинниками забезпечення фінансової безпеки АТ КБ «ПриватБанк» є ефективна система управління ризиками, розвиток цифрових сервісів, використання сучасних інструментів фінансового моніторингу та впровадження технологій кіберзахисту. Разом із тим виявлено необхідність подальшого вдосконалення системи управління фінансовою безпекою банку в умовах посилення цифрових та воєнних ризиків.

У третьому розділі обґрунтовано стратегічні напрями модернізації системи фінансової безпеки банківського сектору України. Визначено, що одним із ключових напрямів забезпечення фінансової стійкості банків є формування ефективної стратегії управління фінансовою безпекою, яка повинна базуватися на комплексному поєднанні інструментів ризик-менеджменту, цифрових технологій, фінансового моніторингу та механізмів стратегічного управління. У роботі запропоновано концептуальні підходи до формування системи фінансової безпеки банківських установ із урахуванням сучасних викликів цифрової економіки та нестабільного зовнішнього середовища.

Особливу увагу приділено дослідженню ролі цифрових технологій у забезпеченні фінансової безпеки банків в умовах воєнного стану. Доведено, що впровадження Open Banking, штучного інтелекту, Big Data-аналітики, хмарних технологій, цифрових платіжних сервісів, біометричної автентифікації, блокчейн-рішень та автоматизованих систем фінансового моніторингу є важливими чинниками підвищення ефективності системи фінансової безпеки

АТ КБ «ПриватБанк». Обґрунтовано, що цифровізація банківської діяльності сприяє підвищенню швидкості та якості банківських операцій, зміцненню системи кіберзахисту, мінімізації фінансових ризиків і забезпеченню безперервності функціонування банківської установи в кризових умовах.

У роботі також доведено, що подальший розвиток системи фінансової безпеки банківських установ повинен базуватися на інтеграції інноваційних технологій із сучасними підходами до стратегічного управління та ESG-орієнтованими принципами функціонування банківської системи. Використання цифрових інструментів прогнозування ризиків, поведінкової аналітики, адаптивних систем кіберзахисту та автоматизованих платформ управління фінансовими процесами створює необхідні передумови для підвищення конкурентоспроможності банків, зміцнення їх фінансової стійкості та забезпечення стабільного розвитку банківського сектору України.

Отже, результати проведеного дослідження підтверджують, що ефективна система фінансової безпеки банківських установ є стратегічною умовою стабільного функціонування банківської системи України в умовах цифрової трансформації, глобальної нестабільності та воєнного стану. Реалізація запропонованих у роботі напрямів модернізації системи фінансової безпеки дозволить підвищити рівень захищеності банківських установ, забезпечити ефективне управління ризиками, зміцнити довіру клієнтів та сприятиме довгостроковому розвитку банківського сектору України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1) Про банки і банківську діяльність: Закон України від 30.07.2025р. №2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення: 01.05.2026).

2) Постанова Правління Національного банку України від 12 серпня 2022 року № 178 «Про затвердження Положення про організацію кіберзахисту в банківській системі України та внесення змін до Положення про визначення об'єктів критичної інфраструктури в банківській системі України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0178500-22#Text> (дата звернення: 01.05.2026)

3) Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України від 05.10.2017 № 2163-VIII : станом на 28 черв. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text> (дата звернення: 01.05.2026).

4) Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV : станом на 1 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text> (дата звернення: 01.05.2026).

5) Про затвердження Положення про автентифікацію та застосування посиленої автентифікації на платіжному ринку: постанова Правління Національного банку України від 03.05.2023р. № v0058500-23. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0058500-23#Text> (дата звернення: 01.05.2026).

6) Національний банк України. Наглядова статистика URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 01.05.2026)

7) Жосан Г., Рошук А. Дослідження впливу цифрових інновацій на ефективність фінансового менеджменту банків України. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*, 2025. № 22. С. 208–220. <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2024.22.23> (дата звернення: 01.05.2026).

8) Подосян Н. О., Коваленко В. В. Інновації в обслуговуванні роздрібного банківського бізнесу. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія:*

економіка та управління. 2024. №15. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-15-08-04> (дата звернення: 01.05.2026).

9) Офіційний сайт АТ КБ"ПриватБанк". URL: www.privatbank.com.ua (дата звернення: 01.05.2026).

10) Фінансовий моніторинг та ринок фінансових технологій [Електронний ресурс] / Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all> (дата звернення: 01.05.2026)

11) Кохан І.В., Криховецька З.М. Фінансова безпека банківських установ: теоретичні засади та управління в сучасних умовах. *Актуальні питання в сучасній науці*. № 4(46). 2026. С. 280-291. [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2026-4\(46\)-280-291](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2026-4(46)-280-291)

12) Гісем М. М., Король М. М. Проблеми фінансової безпеки банківського сектору України під час повномасштабного російського вторгнення. *Сталий розвиток економіки*. 2023. № 2. С. 43–49.

13) Кришталь Г. Фінансова безпека банківської системи України в умовах воєнного стану: класифікація можливих загроз. *Менеджмент та підприємництво: тренди розвитку*. 2023. Вип. 4. С. 39–47. DOI: <https://doi.org/10.26661/2522-1566/2023-4/26-03>

14) Колодізев О. М., Береговий В. О. Фінансова безпека банків в умовах воєнного стану: вплив диджитал-інструментів та інновацій. *Бізнес Інформ*. 2024. № 9. С. 335–341.

15) Романовська Ю. А., Паршивлюк Д. В. Оцінка фінансової безпеки банківських установ України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 4. С. 96–102.

16) Чернишов М. О. Оцінка та забезпечення фінансової безпеки банку. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: Економічні науки. 2024. № 1(2). С. 243–250.

17) Бондаренко Н. В., Улянич Ю. В., Мельник К. М., Мігур І. О. Формування антикризового управління фінансової безпеки банків. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. 2024.

Вип. 104(2). С. 150–159.

18) Левченко В. П., Чернишов М. О. Можливості управління фінансовою безпекою банку на основі п'ятипелюсткової моделі. *Економіка. Фінанси. Право*. 2024. № 12. С. 34–39.

19) Халатур С. М., Масюк Ю. В., Брусенцева А. В. Інноваційні підходи модернізації управління фінансовою безпекою банку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 21. С. 80–85.

20) Масюк Ю. В. Безпека банківської системи в контексті фінансово-економічної безпеки держави. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: Економічні науки. 2023. № 5(2). С. 136–140.

21) Заруцька О. П., Пономарьова О. Б. Банківська система на захисті фінансової безпеки України. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2023. № 1. С. 177–185.

22) Карлін М., Коробчук Т., Теслюк С. Сучасний стан фінансової безпеки банківських установ та її інноваційної складової. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2024. № 2. С. 53–60.

23) Москаленко Н. Концептуальні аспекти фінансової безпеки банку. *Збірник наукових праць Державного податкового університету*. 2024. № 1. С. 53–58.

24) Азаренков С. Г. Теоретичні засади визначення економічної сутності поняття «фінансова безпека банків» і формування системи її забезпечення. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2024. № 12. С. 36–44.

25) Basel II: International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: a Revised Framework. Bank for International Settlements. URL: <https://www.bis.org/publ/bcbs107.htm>.

26) Hnyp N., Lezgovko A., Lebedynska Y. Identification of key threats to the financial security of the bank (based on the example of JSC «FUIB»). *Financial and credit systems: prospects for development*. 2025. Vol. 1(16). P. 20–32.

ДОДАТКИ